

«Σχολή Κοινωνικών Επιστημών»

ΜΠΣ: «Εγκληματολογικές και Ποινικές προσεγγίσεις
της διαφθοράς, του οικονομικού και του οργανωμένου
εγκλήματος»

Διπλωματική Εργασία

«Νομιμοποίηση Εσόδων από παράνομες δραστηριότητες : Κριτική
ανασκόπηση της ποινικής πολιτικής.»

«Λυδία Αθανασοπούλου»

Επιβλέπων Καθηγητής: «Πετρόπουλος Βασίλειος»

Πάτρα, Ιανουάριος 2025

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του/της φοιτητή/φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο/η συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του/της συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του/της συγγραφέα/δημιουργού. Ο/Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Νομιμοποίηση Εσόδων από παράνομες δραστηριότητες : Κριτική
ανασκόπηση της ποινικής πολιτικής.»

«Λυδία Αθανασοπούλου»

Επιτροπή Κρίσης

Επιβλέπων Καθηγητής:
«Βασίλειος Πετρόπουλος»

Συν- Επιβλέπουσα Καθηγήτρια :
«Ευαγγελία Παππά»

Πάτρα, Ιανουάριος 2025

«Ευχαριστώ την οικογένειά μου για τη στήριξη σε αυτό το ταξίδι»

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τη σύγχρονη ποινική πολιτική και τη νομική αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες. Το φαινόμενο γνωστό και ως ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αυξάνεται διαρκώς βρίσκοντας ευνοϊκά κανάλια με την χρήση νέων τεχνολογικών μέσων. Σκοπός της μελέτης είναι η κριτική ανάλυση της υιοθετούμενης ποινικής στρατηγικής για την πρόληψη και καταστολή του φαινομένου, με ιδιαίτερη έμφαση στις διεθνείς συμφωνίες και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εργασία αναλύει τη νομοθεσία που έχει τεθεί σε εφαρμογή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης εγκληματικών δραστηριοτήτων και προσδιορίζει τα κύρια μέτρα που έχουν θεσπιστεί για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στον οικονομικό τομέα. Ειδικότερα, εξετάζεται η συμβολή των διεθνών οργανισμών, όπως η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), στη διαμόρφωση ενός ενιαίου πλαισίου κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και η συνεργασία μεταξύ κρατών μελών για την εφαρμογή κοινών στρατηγικών και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Παράλληλα, η μελέτη εντοπίζει αδυναμίες και κενά στη νομοθεσία και την εφαρμογή της ποινικής πολιτικής, εξετάζοντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη στην αποτελεσματική εφαρμογή των προληπτικών και κατασταλτικών μηχανισμών. Στο πλαίσιο αυτό, εντοπίζονται οι αδυναμίες με βιβλιογραφική ανασκόπηση και επίσης οι προτάσεις για βελτιώσεις και τροποποιήσεις στη νομοθεσία, ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Η κριτική ανασκόπηση της ποινικής πολιτικής παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη συστηματική αξιολόγηση των υφιστάμενων μηχανισμών και την αναγνώριση της ανάγκης για περαιτέρω βελτιώσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας.

Λέξεις – Κλειδιά: Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, θεσμικό πλαίσιο, παράνομα έσοδα, κανόνες ΕΕ, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ρυθμιστική αρχή.

«Money laundering: a critical review of criminal policy»

«Lydia Athanasopoulou»

Abstract

The present study, examines the current criminal policy and legal approach to the laundering of proceeds from criminal activities. The phenomenon, also known as money laundering, is continuously increasing, finding favorable channels through the use of new technological means. The purpose of this study is to critically analyze the adopted criminal strategy for the prevention and suppression of this phenomenon, with a particular emphasis on international agreements and European Union directives.

The paper analyzes the legislation implemented at both national and international levels to combat the financing of criminal activities, identifying the key measures established to enhance transparency and accountability in the financial sector. Specifically, it examines the contribution of international organizations, such as the Financial Action Task Force (FATF), in shaping a unified framework against the laundering of proceeds from criminal activities, as well as the cooperation between member states to implement common strategies and exchange information.

At the same time, the study identifies weaknesses and gaps in the legislation and the application of criminal policy, addressing the challenges faced by states in effectively implementing preventive and suppressive mechanisms. In this context, weaknesses are identified through a literature review, along with suggestions for improvements and amendments to the legislation to enhance the effectiveness of measures against the laundering of proceeds from illegal activities, both at the national and international levels. The critical review of criminal policy provides a comprehensive framework for systematically evaluating existing mechanisms and recognizing the need for further improvements in order to ensure the protection of the financial system and enhance international cooperation in the fight against crime.

Keywords: Money laundering, institutional framework, illegal proceeds, EU regulations, financial institutions, regulatory authority.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	ii
Abstract	iii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	vii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Αντικείμενο της Μελέτης	1
1.2 Στόχοι και Ερευνητικά Ερωτήματα.....	2
1.3. Μεθοδολογία Έρευνας.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	4
2.1 Ορισμός του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες	4
2.2. Χαρακτηριστικά Οργανωμένου Εγκλήματος.....	5
2.3 Στάδια του ξεπλύματος	7
2.3.1.Τοποθέτηση	8
2.3.2.Διαστρωμάτωση	9
2.3.3.Ενσωμάτωση	10
2.4.Η Επίδραση του Ξεπλύματος Χρήματος στη Βιωσιμότητα και Ανάπτυξη των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων	12
2.5. Ιστορική αναδρομή	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	15
3.1.Η παραοικονομία-Το Κεφάλαιο ως Μέσο Μυστικότητας στην Παγκόσμια Οικονομία.....	15
3.2. Από τους Φορολογικούς Παράδεισους στα Κρυπτονομίσματα	16
3.3 Εικονικές Εταιρείες- Σκάνδαλα φορολογικών παραδείσων.....	18
3.4. Αξιολόγηση απειλών από το ξέπλυμα χρήματος ως μέρος του οργανωμένου εγκλήματος. 20	
3.5. Σχέση τεχνολογικών εφαρμογών και νομιμοποίησης παράνομων εσόδων	24
3.5.1.Dark Web.....	25
3.5.2.Digital assets-AI.....	26
3.6.Εθνική Ικανότητα Αντιμετώπισης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.....	38
3.6.1. Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες: Ζητήματα Εφαρμογής και Προοπτικές Βελτίωσης.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
4.1. Θεωρητικές Προσεγγίσεις για την Ποινική Πολιτική της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.....	43
4.1.1. Κατασταλτική Πολιτική	43

4.1.2. Προληπτική Πολιτική.....	44
4.1.3. Η Αρχή της Αναλογικότητας στην Επιβολή Κυρώσεων	45
4.2. Η Σύμβαση του Στρασβούργο.....	45
4.3. Η Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία	47
4.4. Οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος στον τραπεζικό τομέα	49
4.5. Σύσταση της AMLA	51
4.6. FATF	52
4.6.1 Διεθνές Καθεστώς	55
4.6.2 Διαμόρφωση εθνικών πολιτικών και διακρατική συνεργασία.	57
4.6.3.Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Προκλήσεις και Αδυναμίες της Ποινικής Πολιτικής	61
5.1. Κενά και Περιορισμοί στη Νομοθεσία για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες.....	61
5.2. Προτάσεις Αντιμετώπισης.....	63
5.3. Επιπτώσεις των Νέων Τεχνολογιών στην εξέλιξη της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων 65	
5.4. Πρακτικές Κατάχρησης από Διεθνείς Εγκληματικές Οργανώσεις.....	67
ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	69
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

FATF Financial Action Task Force

UNODC United Nations Office on Drugs and Crime

AMLA Anti-Money Laundering Authority

AML Anti-Money Laundering

CFT Counter-Terrorist Financing

Tor The Onion Router

EAT Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών

EMPACT European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats

EFECC European Financial and Economic Crime Centre

EPPO European Public Prosecutor Office

EFT Electronic Funds Transfer

AI Artificial Intelligence

CDD Customer Due Diligence

IPE International Political Economy

OECD Organisation for Economic Co-operation and Development

AMLA Anti-Money Laundering Authority

CFT Combating the Financing of Terrorism

SARs Suspicious Activity Reports

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Αντικείμενο της Μελέτης

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, γνωστή διεθνώς ως «ξέπλυμα χρήματος», συνιστά ένα από τα πλέον σύνθετα και διαχρονικά φαινόμενα που πλήττουν τη σύγχρονη παγκόσμια οικονομία και κοινωνία. Ο όρος αναφέρεται στη διαδικασία κατά την οποία παράνομα αποκτηθέντα κέρδη από δραστηριότητες όπως η διακίνηση ναρκωτικών, η εμπορία όπλων, η διαφθορά και η φοροδιαφυγή, αποκτούν νομιμοφανή μορφή και εντάσσονται στη νόμιμη οικονομική ροή. (Rusanov, 2021)

Το φαινόμενο αυτό δεν περιορίζεται στην ενίσχυση της εγκληματικής δραστηριότητας, αλλά συνιστά σοβαρή απειλή για τη διαφάνεια και τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Η διαβρωτική του επίδραση εκτείνεται σε θεσμούς και οργανισμούς, κλονίζοντας την εμπιστοσύνη του κοινού και υπονομεύοντας την οικονομική σταθερότητα και ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, διεθνείς φορείς, όπως η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) και η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν θεσπίσει αυστηρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς και νομοθετικές ρυθμίσεις για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων. (Γιαννακίδου, 2013)

Από το 1993 η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά επέτρεψε την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών, κεφαλαίων και εργαζόμενων, ενώ από το 1999 το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα δημιούργησε ευνοϊκές συνθήκες για το ξέπλυμα χρήματος. Έπρεπε να δημιουργηθούν λοιπόν συνθήκες για την αποτροπή αυτών των ενεργειών. Η ΕΕ καθορίζει νομοθετικό πλαίσιο για την καταστολή του φαινομένου, ήδη από το 1991. Επιχείρησε να αποτρέψει τον κίνδυνο αυτό, με σειρά Οδηγιών που διαρκώς συμπληρώνονται για να καλύπτουν τις ανάγκες κάθε εποχής. Επίσης αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, καθορίζονται με στόχο τον εντοπισμό και την δίωξη ενεργειών που στοχεύουν στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου. (32018L1673, 2018)

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην κατανόηση της έννοιας της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αναλύοντας τις επιμέρους φάσεις της

διαδικασίας, ενώ παράλληλα εξετάζονται κριτικά τα θεσμικά και νομοθετικά εργαλεία που εφαρμόζονται σε διεθνές και εθνικό επίπεδο για την αποφυγή του φαινομένου.

1.2 Στόχοι και Ερευνητικά Ερωτήματα

Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης παράνομου χρήματος αποτελεί κρίσιμο ζήτημα που σχετίζεται με την οικονομική διαφάνεια, την καταπολέμηση της εγκληματικότητας και τη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας. Οι στόχοι της μελέτης αφορούν αρχικά την κατανόηση των διαδικασιών νομιμοποίησης παράνομου χρήματος με την ανάλυση των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα χρήματος, όπως η τοποθέτηση, η διαστρωμάτωση και η ενσωμάτωση (placement, layering, integration) (Levi M. , 2022). Επίσης η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διεθνών και εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων, όπως οι κανονισμοί της FATF (Financial Action Task Force) (Unger & Linde, 2013). Ταυτόχρονα η έρευνα για την συμμετοχή της τεχνολογίας στην ανάλυση δεδομένων για την παρακολούθηση ύποπτων συναλλαγών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Σημαντικός στόχος επίσης είναι και η διερεύνηση της επίδρασης της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων στην αγορά στην οικονομική ανάπτυξη και στην σταθερότητα και ασφάλεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μια σειρά ερωτημάτων πρέπει να τεθούν για την καλύτερη ανάλυση του φαινομένου όπως τα ακόλουθα. (Chitimira, 2021).

- Γιατί κάποιες χώρες είναι πιο ευάλωτες στη νομιμοποίηση παράνομου χρήματος.
- Πώς μπορεί η τεχνητή νοημοσύνη να ενισχύσει τις προσπάθειες ανίχνευσης και πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος.
- Ποια είναι η σχέση μεταξύ διαφθοράς και ξεπλύματος χρήματος στις αναπτυσσόμενες χώρες;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις της ανεπάρκειας των κανονιστικών μηχανισμών στην εμπιστοσύνη του κοινού προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα;
- Πώς επηρεάζει η αύξηση των κρυπτονομισμάτων τη διαδικασία ξεπλύματος χρήματος.

1.3. Μεθοδολογία Έρευνας

Για τη διεξαγωγή της βιβλιογραφικής έρευνας, πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση σε βάσεις δεδομένων, όπως οι FATF (Financial Action Task Force), JSTOR, ProQuest, Scopus, Google Scholar, που καλύπτουν πλήθος επιστημονικών άρθρων και κριτικών δημοσιεύσεων γύρω από το θέμα της νομιμοποίησης εσόδων και της ποινικής πολιτικής. Αυτές οι βάσεις επιλέχθηκαν λόγω της ευρείας γκάμας τους σε νομικά κείμενα, επιστημονικές μελέτες και αναλύσεις επί θεμάτων ποινικού δικαίου και οικονομικού εγκλήματος. Ο στόχος της επιλογής τους ήταν η στήριξη στην καλύτερη κατανόηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και των στρατηγικών για την καταπολέμησή του. Στην βιβλιογραφική ανασκόπηση περιλήφθηκαν άρθρα που δημοσιεύθηκαν επιστημονικά περιοδικά με αντικείμενο την εγκληματολογία, νομική, οικονομία, για την ανάλυση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τις στρατηγικές της ποινικής πολιτικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1 Ορισμός του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Το ξέπλυμα χρήματος, με τον απλούστερο όρο του, είναι μια διαδικασία που μετατρέπει τα χρήματα που αποκτήθηκαν παράνομα σε χρήματα που θεωρούνται νόμιμα με περίπλοκες χρηματοοικονομικές συναλλαγές που πραγματοποιούνται παγκοσμίως. Με αυτόν τον τρόπο οι παραβάτες είναι σε θέση να ξοδέψουν χρήματα χωρίς να υπάρχει υποψία παρανομίας και το νομικό σύστημα να μην εντοπίζει παράνομες συναλλαγές που να συνδέονται με τους παραβάτες. (Levi M. &., 2006).

Το ξέπλυμα χρήματος αφορά τη διαδικασία μετατροπής εσόδων, που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, σε φαινομενικά νόμιμα, με τρόπους που δυσχεραίνουν τον εντοπισμό και την κατάσχεσή τους. Δημιουργούν εκατομμύρια για τα μέλη και τις επιχειρήσεις που συνεργάζονται και κρύβουν τις αρνητικές συνέπειες της εγκληματικής δράσης. Η πραγματοποίηση γίνεται με την απόκρυψη της προέλευσης των χρημάτων καθώς αυτή είναι παράνομη και με την χρήση χρηματοπιστωτικών μηχανισμών για την νομιμοποίηση των συναλλαγών. (Maulidi, 2018). Είναι κοινό στοιχείο σε όλα τα σοβαρά εγκλήματα με κίνητρο το κέρδος, γιατί το ξέπλυμα χρήματος κάνει το εγκληματικό εισόδημα να φαίνεται ότι προκύπτει νόμιμα. (Pol, 2020)

Η πρακτική ξεκίνησε στις ΗΠΑ, όπου εγκληματικές συμμορίες χρησιμοποιούσαν νόμιμες επιχειρήσεις για να νομιμοποιήσουν παράνομα έσοδα. Πρόκειται για ένα σοβαρό οικονομικό έγκλημα, στο οποίο εμπλέκονται τόσο οικονομικοί όσο και κοινοί εγκληματίες.

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force ,FATF) είναι ένας διακυβερνητικός φορέας του οποίου ο σκοπός είναι η ανάπτυξη και προώθηση πολιτικών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Είναι ο φορέας που θέτει και παρακολουθεί τα διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση του φαινομένου της επεξεργασίας εγκληματικών ενεργειών προκειμένου να συγκαλυφθεί η παράνομη απόκτησή τους και να νομιμοποιηθούν τα παράνομα κέρδη του εγκλήματος. (OECD, 2009)

Η πολυπλοκότητα των σύγχρονων χρηματοπιστωτικών συστημάτων και η χρήση νέων τεχνολογιών δημιουργούν εύφορες συνθήκες για την εξάπλωση του φαινομένου. Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αυξάνεται λόγω της δυνατότητας απόκρυψης στοιχείων στην παγκόσμια αγορά με διάχυση των κεφαλαίων με τρόπο που δυσκολεύει τον έλεγχο, και διευκολύνει αντίστοιχα την μετατροπή τους σε νόμιμα κεφάλαια. (Τραγάκης, 1996)

2.2. Χαρακτηριστικά Οργανωμένου Εγκλήματος

Πρέπει να αναφερθεί ότι εγκλήματα με πολιτικά κίνητρα, δεν κατατάσσονται στο οργανωμένο έγκλημα. Τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στην συνέχεια επιτρέπουν την κατηγοριοποίηση και αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. (UNION., 2000)

Η αναγνώριση ενός εγκληματικού συνδέσμου ή δραστηριότητας ως οργανωμένου εγκλήματος απαιτεί την εκπλήρωση τουλάχιστον έξι χαρακτηριστικών, με τα χαρακτηριστικά 1, 3, 5 και 11 να είναι απαραίτητα για την ταξινόμηση αυτή. Σύμφωνα με το έγγραφο 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2 του Συμβουλίου της Ε.Ε. (Union, 1997), τα βασικά χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν:

1. Συνεργασία περισσότερων από δύο ατόμων, με σκοπό την επίτευξη κοινών παράνομων δραστηριοτήτων.
2. Καθορισμένοι ρόλοι, όπου κάθε μέλος της εγκληματικής ομάδας έχει σαφώς προσδιορισμένα καθήκοντα.
3. Σταθερή και παρατεταμένη διάρκεια, καθώς η ομάδα εμφανίζει ανθεκτικότητα και συνέχεια στις δραστηριότητές της.
4. Πειθαρχία και έλεγχος, με την ύπαρξη εσωτερικής δομής που εξασφαλίζει την τάξη και την πειθαρχία μεταξύ των μελών.
5. Διάπραξη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, περιλαμβάνοντας τη συμμετοχή σε βαρύτερες εγκληματικές ενέργειες.
6. Διεθνής διάσταση των δραστηριοτήτων, με τις ενέργειες να εκτείνονται πέρα από τα εθνικά σύνορα.

7. Χρήση βίας ή εκφοβιστικών μέσων για την επίτευξη των στόχων της ομάδας.
8. Χρήση επιχειρηματικών ή εμπορικών δομών για την κάλυψη ή υποστήριξη των παράνομων δραστηριοτήτων.
9. Εμπλοκή σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, με σκοπό τη νομιμοποίηση παράνομων κερδών.
10. Άσκηση επιρροής σε πολιτικούς, δικαστικούς ή οικονομικούς τομείς, προκειμένου να προωθήσουν τα συμφέροντά τους.
11. Η επιδίωξη κέρδους ή/και εξουσίας, ως πρωταρχικός στόχος της οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας.

Η κατηγοριοποίηση ενός εγκλήματος ως οργανωμένο βασίζεται σε αυτά τα χαρακτηριστικά, τα οποία συνδυάζονται για να αναδείξουν τη σοβαρότητα και την πολυπλοκότητα των συγκεκριμένων εγκληματικών ομάδων.

Οι εγκληματικές οργανώσεις αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν ποικίλες υποστηρικτικές δομές και μηχανισμούς με σκοπό την ευκολότερη υλοποίηση της διαδικασίας του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η διαδικασία του ξεπλύματος χρήματος αναφέρεται στην πρακτική όπου παράνομα αποκτηθέντα κεφάλαια εισάγονται στην οικονομία με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκρύπτεται η παράνομη προέλευσή τους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με την Ευρωπόλ, η αξία των συναλλαγών που θεωρούνται ύποπτες ανέρχεται σε εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί περίπου στο 1,3% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της ΕΕ. Σε διεθνές επίπεδο, οι υπολογισμοί δείχνουν ότι το ποσοστό αυτό φτάνει περίπου στο 3% του συνολικού παγκόσμιου ΑΕΠ. (ΕΕΣ, 2021).

Ανάλυση της Europol αναδεικνύει την ανάγκη για διακρατική συνεργασία και συντονισμένη δράση, παρέχοντας πολύτιμα δεδομένα για τις αρχές επιβολής του νόμου και μελλοντικές αξιολογήσεις απειλών. Ορισμένες από αυτές εγκληματικές οργανώσεις περιλαμβάνουν τη χρήση εταιρειών κέλυφος, υπεράκτιων εταιρειών, χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, καθώς και την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ακίνητα. Παράλληλα, αξιοποιούνται χρηματοοικονομικά προϊόντα, όπως μετοχές, ομόλογα, και κρυπτονομίσματα. Κύριος στόχος πίσω από την εφαρμογή αυτών των πρακτικών είναι η απόκρυψη της προέλευσης των χρημάτων, μέσω της μεταφοράς τους

σε διαφορετικά χρηματοοικονομικά κανάλια, με σκοπό να παρουσιαστούν ως νόμιμα και να αποφευχθεί η ανίχνευση της εγκληματικής τους φύσης. Η ανάλυση στοιχείων εγκληματικών δικτύων οδήγησε στην ανάπτυξη του πλαισίου ABCD, το οποίο κατηγοριοποιεί χαρακτηριστικά τους, για αποτελεσματικότερη αναγνώριση και πιθανότερη αποκάλυψη, σε τέσσερις διαστάσεις:

- Agile (Ευέλικτα): Προσαρμόζονται γρήγορα στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις, χρησιμοποιώντας νόμιμες επιχειρηματικές δομές για ξέπλυμα χρημάτων και αποφυγή εντοπισμού.
- Borderless (Χωρίς σύνορα): Δραστηριοποιούνται διεθνώς, με μέλη από πολλές χώρες, αλλά διατηρούν ισχυρή γεωγραφική εστίαση.
- Controlling (Ελεγκτικά): Διατηρούν αυστηρό έλεγχο στις επιχειρήσεις τους, με εξειδίκευση σε μία κύρια εγκληματική δραστηριότητα.
- Destructive (Καταστροφικά): Εμπλέκονται σε ναρκωτικά, διαφθορά και χρήση βίας, πλήττοντας την ασφάλεια, την οικονομία και το κράτος δικαίου. (Europol, 2025)

2.3 Στάδια του ξεπλύματος

Το οργανωμένο έγκλημα δεν στοχεύει στην απόκρυψη παράνομων εσόδων, αλλά στη νομιμοποίησή τους, αξιοποιώντας τις αδυναμίες του νομικού και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η κάλυψη γίνεται με την συνεργασία τραπεζικών υπαλλήλων, λογιστών και πολιτικών. Ιδρύονται επιχειρήσεις βιτρίνες και έτσι δικαιολογούνται τα έσοδα. Το 86% των ισχυρότερων εγκληματικών συμμοριών της Ευρώπης χρησιμοποιούν νόμιμες εμπορικές δραστηριότητες. Οι τομείς της κατασκευής, των ακινήτων, του τουρισμού και των μεταφορών αποτελούν τους κύριους στόχους για ξέπλυμα χρήματος. Ο τομέας των ακινήτων προτιμάται ιδιαίτερα για τέτοιου είδους δραστηριότητες, συχνά μέσω συνεργασιών με δικηγόρους ή οικονομικούς συμβούλους που ενδέχεται να αγνοούν την παράνομη προέλευση των κεφαλαίων. Παράλληλα, τα νυχτερινά κέντρα διασκέδασης συνδέονται με παράνομες δραστηριότητες, όπως το εμπόριο ναρκωτικών, την εμπορία ανθρώπων και όπλων, καθώς και εκβιασμούς. Στον εφοδιαστικό τομέα, οι εργαζόμενοι

σε μεγάλα ευρωπαϊκά λιμάνια αποτελούν στόχο διαφθοράς, διευκολύνοντας την ανεμπόδιστη διακίνηση παράνομων προϊόντων.

Η διαδικασία νομιμοποίησης περιλαμβάνει την εισαγωγή παράνομων εσόδων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα μέσω σπασίματος μεγάλων ποσών σε μικρότερα και κατάθεσής τους σε λογαριασμούς ή την αγορά χρηματοοικονομικών προϊόντων. Ακολουθεί μια σειρά συναλλαγών για να απομακρυνθούν τα ποσά από την αρχική πηγή τους, ενώ στο τελικό στάδιο γίνεται η ενσωμάτωσή τους στη νόμιμη οικονομία, μέσω επενδύσεων σε επιχειρηματικά σχέδια. (Europol, 2024).

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα εξελίσσεται σε τρία στάδια που αναλύονται στην συνέχεια.

2.3.1. Τοποθέτηση

Τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες τοποθετούνται στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ένας τρόπος είναι το μοίρασμα του συνολικού ποσού σε μικρότερα μερίδια και η τοποθέτησή τους σε πολλούς τραπεζικούς λογαριασμούς. Με το διαχωρισμό των χρημάτων σε μικρότερα ποσά μπορεί να αποφευχθεί ο τραπεζικός έλεγχος. Αυτή είναι μια τεχνική γνωστή ως Smurfing. Η τεχνική του «σπασίματος» (smurfing), γνωστή και ως δομημένη διεκπεραίωση συναλλαγών, αποτελεί μια συχνά χρησιμοποιούμενη μέθοδο για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η εφαρμογή της μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη για ευαισθητοποίηση σχετικά με τις πιο διαδεδομένες πρακτικές. Μία από τις πλέον συχνές μεθόδους περιλαμβάνει τη διαίρεση ενός μεγάλου χρηματικού ποσού σε πολλές συναλλαγές μικρότερης αξίας, με στόχο την κατάθεση ή την ανάληψη μετρητών από διαφορετικά υποκαταστήματα ή τοποθεσίες χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Πέραν της ανωτέρω πρακτικής, άλλες μέθοδοι περιλαμβάνουν τη χρήση πολλαπλών λογαριασμών, που ανοίγονται στο όνομα διαφορετικών ατόμων, για τη διενέργεια συναλλαγών. Επιπλέον, αξιοποιούνται ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων, όπως τραπεζικά εμβάσματα, με σκοπό την αποφυγή ανίχνευσης και την παράκαμψη των μέτρων καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος.

Η αποτελεσματική παρακολούθηση από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελεί ζωτικής σημασίας παράγοντα για την αντιμετώπιση αυτών των πρακτικών. Ειδικότερα,

η ανάλυση συναλλαγών για την ταυτοποίηση ύποπτων μοτίβων, όπως η πραγματοποίηση πολλαπλών αναλήψεων του ίδιου χρηματικού ποσού από διαφορετικούς λογαριασμούς ταυτόχρονα, αλλά με τον ίδιο τελικό δικαιούχο, είναι καίριας σημασίας. Έτσι, η ενίσχυση των μηχανισμών ανίχνευσης και η εφαρμογή αυστηρών μέτρων δέουσας επιμέλειας μπορούν να συμβάλουν στη μείωση της αποτελεσματικότητας της πρακτικής του smurfing. Σε αρκετές χώρες υπάρχει υποχρέωση οι τράπεζες να αναφέρουν καταθέσεις πάνω από ένα όριο εάν έχουν υποψίες για παράνομα έσοδα. (Amluae, 2024)

Επίσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος της ψευδούς τιμολόγησης με την δημιουργία πλαστών τιμολογίων που επιτρέπει την μεταφορά χρημάτων σε άτομα που δεν κινούν υποψίες. Άλλη πρακτική είναι η τοποθέτηση χρημάτων σε νόμιμες επιχειρήσεις ή η απόκτηση συναλλάγματος, η αγορά τίτλων, κέρδη από τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα. Επίσης η απόκρυψη του πραγματικού ιδιοκτήτη μέσω τραστ και υπεράκτιων εταιρειών, που δίνει την δυνατότητα διατήρησης της ανωνυμίας του μετόχου και αποφεύγεται το «πόθεν έσχες», και έτσι μπορούν να καλυφθούν τα έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. (Σειμένης, 2013).

Οι τεχνικές τοποθέτησης μπορεί να διαφέρουν, αλλά χρησιμοποιούνται όλες για να μεταφέρουν τα «βρώμικα» εγκληματικά χρήματα σε οικονομικές δραστηριότητες, ώστε να φαίνονται «καθαρά». Επειδή οι μέθοδοι τοποθέτησης είναι γνωστές υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να μην πετύχει το στάδιο της τοποθέτησης (Hearty, 2023).

2.3.2. Διαστρωμάτωση

Αφού η τοποθέτηση έχει ολοκληρωθεί τα παράνομα έσοδα του εγκλήματος μέσω αυτής της τεχνικής μπορούν να καλύπτουν τις πηγές προέλευσης των συναλλαγών. Συχνά, διακινούνται σε χώρες που έχουν χαλαρούς κανονισμούς για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ή δεν θα συνεργάζονται με διεθνής κανονισμούς. Ακολουθεί η διαστρωμάτωση με διάφορους τρόπους όπως η ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, η πώληση περιουσιακών στοιχείων, η παραποίηση οικονομικών στοιχείων εξαγωγών ή εισαγωγών. (Papanicolaou, 2015).

Πιο αναλυτικά η διαδικασία της «στρωματοποίησης» (layering) αποτελεί το δεύτερο στάδιο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και περιλαμβάνει τον διαχωρισμό των παράνομων κεφαλαίων από την αρχική τους πηγή. Αυτό επιτυγχάνεται

μέσω διαφόρων τεχνικών, οι οποίες περιλαμβάνουν τη χρήση πολλαπλών τραπεζών και λογαριασμών, την εμπλοκή επαγγελματιών ως μεσολαβητών, καθώς και τη διεκπεραίωση συναλλαγών μέσω εταιρειών «κελύφους». Επίσης, αξιοποιούνται σύνθετες χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως η μετατροπή μετρητών σε ταξιδιωτικές επιταγές, χρηματικά εντάλματα, τραπεζικά εμβάσματα, πιστωτικές επιστολές, μετοχές, ομόλογα ή η αγορά πολύτιμων περιουσιακών στοιχείων, όπως έργα τέχνης και κοσμήματα. Όλες αυτές οι τεχνικές αποσκοπούν στη συγκαλύψη του λογιστικού ίχνους και στη διασφάλιση της ανωνυμίας των κεφαλαίων (FATF, 2023).

Η «στρωματοποίηση» περιλαμβάνει ένα σύστημα πολύπλοκων συναλλαγών που έχει σχεδιαστεί για να αποκρύπτει την πηγή και την ιδιοκτησία των χρημάτων. Αφού τα κεφάλαια εισαχθούν επιτυχώς στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι εγκληματίες μπορούν να πραγματοποιήσουν πληθώρα σύνθετων μεταφορών και συναλλαγών με στόχο να συγκαλύψουν την πηγή των παράνομων κεφαλαίων. Ο πρωταρχικός στόχος της διαδικασίας αυτής είναι να δυσχεράνει οποιαδήποτε ποινική έρευνα και να δημιουργήσει τη μέγιστη απόσταση μεταξύ της πηγής των παράνομων κερδών και της τελικής τους κατάστασης και εμφάνισης (IMF., 2022).

Μια κοινή τεχνική στρωματοποίησης περιλαμβάνει τη μεταφορά κεφαλαίων από και προς υπεράκτιους τραπεζικούς λογαριασμούς εταιρειών «κελύφους» μέσω ηλεκτρονικών μεταφορών κεφαλαίων (EFT). Καθημερινά, περισσότερες από 500.000 ηλεκτρονικές τραπεζικές μεταφορές, αξίας που ξεπερνά το ένα τρισεκατομμύριο δολάρια, πραγματοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο. Λόγω του μεγάλου όγκου αυτών των συναλλαγών, οι οποίες στη συντριπτική τους πλειονότητα είναι νόμιμες, οι εγκληματίες μπορούν να εκμεταλλευτούν την έλλειψη πληροφόρησης για να συγκαλύψουν την προέλευση των κεφαλαίων τους. Επιπλέον, οι συναλλαγές μέσω μεσιτών μετοχών, εμπορευμάτων και παραγώγων αποτελούν μια ακόμα δημοφιλή πρακτική, καθώς ο μεγάλος όγκος συναλλαγών και το υψηλό επίπεδο ανωνυμίας μειώνουν δραματικά τις πιθανότητες ανίχνευσης (Europol, 2023).

2.3.3. Ενσωμάτωση

Μετά την ολοκλήρωση των δύο πρώτων σταδίων, ακολουθεί το τελικό στάδιο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σε αυτό το στάδιο, τα άτομα που

ελέγχουν τα έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες επιδιώκουν να επανεισάγουν τα κεφάλαια στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα με τρόπο που δεν προκαλεί υποψίες. Αυτή η φάση, περιλαμβάνει τη χρησιμοποίηση των παράνομων εσόδων σε φαινομενικά νόμιμες επενδύσεις, επιχειρήσεις ή περιουσιακά στοιχεία, ώστε να αποκρύπτεται η παράνομη προέλευσή τους και να επιτυγχάνεται η πλήρης αφομοίωσή τους στην επίσημη οικονομία. Η φάση της ενσωμάτωσης μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την αγορά αντικειμένων υψηλής αξίας, όπως ακίνητα ή έργα τέχνης, ή την πραγματοποίηση επενδύσεων σε επιχειρήσεις. Επιπλέον, πρακτικές όπως η καταβολή μισθών σε ανύπαρκτους υπαλλήλους, η παροχή δανείων τα οποία δεν προορίζονται να επιστραφούν, καθώς και η διανομή μερισμάτων σε εταιρείες που ελέγχονται από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους, αποτελούν συνήθεις στρατηγικές για την αφομοίωση των παράνομων εσόδων. Η ενσωμάτωση αυτή καθιστά εξαιρετικά δυσχερή τον εντοπισμό τόσο του εγκληματία όσο και των παράνομων κερδών, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία από τα δύο προηγούμενα στάδια της νομιμοποίησης, στα οποία οι δικωτικές αρχές θα μπορούσαν να στηριχθούν. (Hearty, 2023).

Η επιτυχής ενσωμάτωσή τους εξαρτάται από την ικανότητα του δράστη να παρουσιάσει τα χρήματα ως νόμιμα αποκτηθέντα. Σε αυτό το προχωρημένο στάδιο, καθίσταται εξαιρετικά δύσκολο να διακριθεί ο νόμιμος από τον παράνομο πλούτο, γεγονός που περιπλέκει περαιτέρω την ανίχνευση και τη δίωξη αυτών των κεφαλαίων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η διαδικασία της νομιμοποίησης εσόδων δεν ακολουθεί πάντοτε τα τρία βασικά στάδια (*placement, layering, integration*). Οι φάσεις αυτές μπορούν να εμφανιστούν ως διακριτά και ανεξάρτητα στάδια, να λάβουν χώρα ταυτόχρονα ή, συχνότερα, να αλληλοκαλύπτονται. Η μορφή και η έκταση της διαδικασίας εξαρτώνται από τη μέθοδο νομιμοποίησης που επιλέγεται, τους διαθέσιμους μηχανισμούς και τις ειδικές απαιτήσεις της εκάστοτε εγκληματικής οργάνωσης. Για παράδειγμα, συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων μπορούν να πραγματοποιηθούν σε ένα ή δύο στάδια, ανάλογα με τις περιστάσεις και τα μέσα που διαθέτει ο δράστης.

Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι εγκληματίες επιτυγχάνουν την ενσωμάτωση παράνομων κεφαλαίων αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων και την ενίσχυση των μηχανισμών ανίχνευσης και πρόληψης. (Papanicolaou, 2015).

2.4. Η Επίδραση του Ξεπλύματος Χρήματος στη Βιωσιμότητα και Ανάπτυξη των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων

Το ξέπλυμα χρήματος συνιστά σοβαρή απειλή για τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, γιατί μπορεί να προκαλεί άμεση αποδυνάμωση από τη νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες. Υπάρχει σαφής συσχέτιση μεταξύ της νομιμοποίησης αυτών των εσόδων και του ρόλου των ιδρυμάτων στην συμμετοχή σε απόκρυψη στοιχείων. Παράλληλα, η αύξηση των δραστηριοτήτων ξεπλύματος χρήματος καθιστά τα τμήματα του χρηματοπιστωτικού συστήματος ευάλωτα σε εγκληματικά δίκτυα. Αυτή η κατάσταση ενισχύει τα εγκληματικά στοιχεία, δημιουργώντας παράλληλα οικονομικά κανάλια που λειτουργούν ανεξέλεγκτα. Ταυτόχρονα, η ενδυνάμωση αυτών των στοιχείων μπορεί να οδηγήσει στην αποδυνάμωση ή ακόμα και στην έξωση λιγότερο εξοπλισμένων ανταγωνιστών, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μονοπωλιακών καταστάσεων. Από την άλλη η εμπιστοσύνη των πελατών αποτελεί θεμέλιο λίθο για την ανάπτυξη και τη διατήρηση υγιών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η διαφάνεια και η αξιοπιστία ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος ενισχύουν την πίστη των καταθετών και επενδυτών, εξασφαλίζοντας τη σταθερότητα και την ανάπτυξή του. Ωστόσο, η αποκάλυψη της εμπλοκής σε παράνομες δραστηριότητες, όπως η απάτη και η διαφθορά, διαβρώνει αυτή την εμπιστοσύνη. Η απώλεια εμπιστοσύνης συνδέεται με την αυξημένη αντίληψη κινδύνου από πλευράς των καταθετών και επενδυτών, οι οποίοι ενδέχεται να αποσύρουν τα κεφάλαιά τους ή να διστάσουν να επενδύσουν περαιτέρω. Αυτό το φαινόμενο αποδυναμώνει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, περιορίζοντας τη δυνατότητα των ιδρυμάτων να συγκεντρώνουν και να διατηρούν κεφάλαια, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τις αναπτυξιακές τους δυνατότητες. Η καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος είναι, συνεπώς, κρίσιμη για τη διατήρηση της βιωσιμότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Μέτρα που ενισχύουν τη διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαφθοράς συμβάλλουν όχι μόνο στη διασφάλιση της εμπιστοσύνης των πελατών, αλλά και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της συνολικής ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. (Kumar, 2012)

2.5. Ιστορική αναδρομή

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει διαχρονική παρουσία, με ιστορικές ρίζες που εκτείνονται σε βάθος χιλιετιών και εμφανίζεται με διαφορετικές μορφές ανά τον κόσμο. Η ιστορία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος είναι πιθανώς τόσο παλιά όσο και η ίδια η διεξαγωγή εγκλημάτων. Πριν από περισσότερα από 2000 χρόνια, οι πλούσιοι Κινέζοι έμποροι ξέπλεναν τα κέρδη τους επειδή απαγορεύονταν πολλές μορφές εμπορίου. (Seagrave, 1995)

Η πρακτική της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν έχει καθοριστεί χρονικά με ακρίβεια. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στις Ηνωμένες Πολιτείες, η μαφία της εποχής, όπως η ομάδα του Αλ Καπόνε, χρησιμοποιούσε νόμιμες επιχειρήσεις, όπως καθαριστήρια, για να αποκρύψει παράνομα έσοδα που προέρχονταν από εκβιασμούς, πορνεία, τυχερά παιχνίδια και παράνομη πώληση αλκοόλ. (FCA, 2024).

Ο όρος Money laundering, φέρεται να συνδέεται με τις επιχειρήσεις καθαριστηρίων. Οι επιχειρήσεις αυτές παρείχαν την ιδανική κάλυψη, καθώς λειτουργούσαν με μετρητά, γεγονός που διευκόλυνε τη διαδικασία ανάμειξης παράνομων με νόμιμα έσοδα. Η άποψη αυτή αμφισβητήθηκε από τον Robinson που αναφέρει ότι ο όρος χρησιμοποιήθηκε απλά μεταφορικά περιγράφει την διαδικασία κατά την οποία το παράνομο χρήμα μετατρέπεται σε νόμιμο μέσα από μια σειρά ενδιάμεσων συναλλαγών που το καθιστούν νόμιμο δηλαδή καθαρό. (Μπακαρός, 2014). Το 1934 το σύστημα Swiss Banking Act, στην Ελβετία ορίζει το απόρρητο των καταθέσεων και ποινικοποιεί την αποκάλυψη πληροφοριών για τους πελάτες. (Madinger, 2011) Η δυνατότητα απορρήτου με την οικονομική σταθερότητα της χώρας προσελκύουν κεφάλαια στις Ελβετικές τράπεζες. (Ζάντζα, 2009)

Από το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου, θεσμοθετούνται διατάξεις που διαφοροποιούσαν το οικονομικό από το ποινικό σκέλος των εγκλημάτων. Ποινικοποιούνται έτσι ενώ δεν εμφανίζεται άμεσα η ζημιά που προκαλούν έχουν συμβάλλει στην οικονομική ωφέλεια των δραστών. Έτσι ψηφίζονται νόμοι για κατασχέσεις περιουσίας παράγοντας που αυξάνει την διάθεση των δραστών να δημιουργήσουν τραπεζικούς λογαριασμού για να αποφευχθεί η κατάσχεση των χρημάτων. (Stessens, 2000)

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, η διαδικασία του «ξεπλύματος χρήματος» θεωρούνταν είτε ποινικά αδιάφορη είτε αντιμετωπιζόταν αποκλειστικά μέσω των διατάξεων για την αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Παρά την παγκόσμια αναγνώριση

του προβλήματος, η αντιμετώπισή του παρέμενε ιδιαίτερα δύσκολη, δεδομένης της συνεχούς εξέλιξης των μεθόδων και της πολυπλοκότητας των οικονομικών συναλλαγών. Έντονη πολιτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων *anti-money laundering*, ξεκινά στις αρχές του 1980, με ιδιαίτερη έμφαση στο πρόβλημα της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως διαύλου για τη νομιμοποίηση τέτοιων εσόδων. Παρά το γεγονός ότι η συγκάλυψη παράνομης προέλευσης χρήματος είναι μια διαδικασία χιλιάδων ετών η διεπιστημονική μελέτη του φαινομένου ξεπλύματος χρήματος με αναγνώριση των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών αφορά μια σχετικά σύγχρονη προσέγγιση που ξεκινά το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα. Η έρευνα για το ξέπλυμα χρήματος παρέχει διορατικές προβλέψεις και συστάσεις για μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα. Επίσης αφορούν την ιστορία της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την κλίμακα του προβλήματος, τους διαφορετικούς τύπους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της. (Unger & Linde, 2013)

Οι Ηνωμένες Πολιτείες αρχικά εφαρμόζουν μέτρα την δεκαετία του 1970. Στην συνέχεια το Συμβούλιο της Ευρώπης ανακοίνωσε μέτρα κατά της μεταφοράς κεφαλαίων εγκληματικής προέλευσης. Τονίζεται ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Το 1988, η *Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών*. Τονίζεται η σημαντικότητα της λήψης μέτρων διεθνούς συνεργασία και άρσης του τραπεζικού απορρήτου με ποινικοποίηση κάθε ενέργειας που αποδεικνύεται ότι αποσκοπεί στην νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες. (ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, 1990)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

3.1.Η παραοικονομία-Το Κεφάλαιο ως Μέσο Μυστικότητας στην Παγκόσμια Οικονομία

Αρχικά πρέπει να οριστεί και να κατανοηθεί το φαινόμενο της παραοικονομίας για την μετέπειτα αποτελεσματικό σχεδιασμό αντιμετώπισης του. Στην ακαδημαϊκή κοινότητα δεν υπάρχει απόλυτη συμφωνία για τον ορισμό και τα βασικά χαρακτηριστικά του (Medina, 2017). Η παραοικονομία είναι ένα σύνθετο φαινόμενο που επηρεάζει την εθνική οικονομία και συνδέεται άμεσα με τις πολιτικές ενός κράτους, ιδίως τη φορολογική πολιτική. Η ύπαρξη ενός ελεγχόμενου επιπέδου παραοικονομίας μπορεί να λειτουργήσει ως πίεση για βελτίωση του νομοθετικού συστήματος και αύξηση της ψηφιοποίησης. (Sorin, 2022).

Ο ορισμός που μπορεί να αντιπροσωπεύει τις περισσότερες περιπτώσεις μυστικής διακίνησης χρήματος δηλώνει ότι στην παραοικονομία εντάσσονται νόμιμες και παράνομες δραστηριότητες για την απόκτηση εισοδήματος που δεν γίνεται γνωστό. Το μέσο μέγεθος της παραοικονομίας κυμαίνεται από 12% του ΑΕΠ για τις χώρες του ΟΟΣΑ, σε 23% και 39% για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η αύξηση της φορολογίας και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, σε συνδυασμό με την αύξηση των κρατικών ρυθμίσεων, αποτελούν κινητήριες δυνάμεις για την αύξηση της παραοικονομίας, ιδιαίτερα στις χώρες του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με ορισμένα ευρήματα, η διαφθορά έχει θετική επίδραση στο μέγεθος της παραοικονομίας, ενώ μια αυξανόμενη παραοικονομία έχει αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη του επίσημου ΑΕΠ. (Schneider D. H., 2000).

Υπάρχει διασύνδεση της παραοικονομίας με το ξέπλυμα χρήματος καθώς οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται χωρίς επαρκείς ελέγχους, διευκολύνουν την εισαγωγή παράνομων χρημάτων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Οι συναλλαγές που γίνονται χωρίς επαρκείς ελέγχους επιτρέπουν την εύκολη ενσωμάτωση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στην οικονομία. Οι ανεπίσημες πληρωμές, η αποφυγή φορολογικών αρχών και η χρήση μετρητών δυσχεραίνουν την ανίχνευση των παράνομων κεφαλαίων, ενισχύοντας έτσι τις διαδικασίες ξεπλύματος χρήματος. Η παραοικονομία και το ξέπλυμα χρήματος αλληλοτροφοδοτούνται, καθώς οι εγκληματικές οργανώσεις εκμεταλλεύονται

τις αδιαφανείς συναλλαγές για να νομιμοποιήσουν παράνομα έσοδα, επηρεάζοντας αρνητικά τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και την οικονομία. (Unger & Linde, 2013)

3.2. Από τους Φορολογικούς Παράδεισους στα Κρυπτονομίσματα

Υπάρχει αρκετή διεθνής, αλλά και ελληνική βιβλιογραφία που αναλύει το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως επίσης και τη σύνδεση αυτού με ποικίλα άλλα θέματα, όπως τους φορολογικούς παραδείσους και τα ηλεκτρονικά νομίσματα. Για περίπου 2000 χρόνια, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος υπάρχει σε όλο τον κόσμο και συνεχίζει να είναι δύσκολο να μετριάσει. Το φαινόμενο έχει μελετηθεί εκτενώς τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα σε σχέση με τους φορολογικούς παραδείσους και τα ηλεκτρονικά νομίσματα.

Οι σύγχρονες πρακτικές χρηματοδότησης αναζητούν μυστικότητα, παρά τις ρυθμιστικές προόδους στην παγκόσμια φορολογική διακυβέρνηση και την νομική υποστήριξη για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η διεθνής αντίδραση κατά των φορολογικών παραδείσων έχει οδηγήσει στη μετακίνηση κεφαλαίων που επιδιώκουν μυστικότητα προς εναλλακτικές λύσεις, τόσο σε χώρες που δεν χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι όσο και σε αναδυόμενες χρηματοοικονομικές τεχνολογίες (FinTech). Δύο κύριες εταιρικές πρακτικές η οργανωτική περιχαράκωση, (δημιουργία εισόδων υψηλού κινδύνου στο χρηματοπιστωτικό σύστημα) και οι στρατηγικές τύπου σμήνους (συγκέντρωση εταιρειών κρυπτονομισμάτων σε χώρες με αδύναμη εποπτεία), έχουν επιτρέψει στα κεφάλαια να προσαρμοστούν στις νέες ρυθμιστικές συνθήκες. Οι πρακτικές αυτές αναλύονται εμπειρικά μέσα από την περίπτωση της Εσθονίας. Κατά τη δεκαετία του 2010, αρκετές σκανδιναβικές τράπεζες μετέτρεψαν τα εσθονικά υποκαταστήματά τους σε κόμβους υψηλού ρίσκου, απομονώνοντας τις θυγατρικές τους στις Βαλτικές χώρες από τα μητρικά τους συστήματα. Αυτή η στρατηγική οδήγησε σε μεγάλης κλίμακας σκάνδαλα ξεπλύματος χρήματος, με παγκόσμιες επιπτώσεις. Πιο πρόσφατα, τα κεφάλαια που επιδιώκουν μυστικότητα στράφηκαν στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των κρυπτονομισμάτων στην Εσθονία, περιορίζοντας έτσι την αποτελεσματική εποπτεία των σχετικών δραστηριοτήτων. Οι πρακτικές της οργανωτικής περιχαράκωσης και των

στρατηγικών τύπου σμήνους δεν έχουν επαρκώς εξηγηθεί από τις υφιστάμενες θεωρητικές προσεγγίσεις στη Διεθνή Πολιτική Οικονομία (International Political Economy - IPE) ως νέες στρατηγικές για κεφάλαια που αναζητούν μυστικότητα. Με την κάλυψη αυτού του ερευνητικού κενού, η ανάλυση συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας δεύτερης γενιάς ερευνητικών προσεγγίσεων στην παγκόσμια φορολογική διακυβέρνηση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διερεύνηση του ρόλου των κρυπτονομισμάτων και των FinTech, καθώς και στην ανάγκη για μια νέα ερευνητική ατζέντα που θα εστιάζει στις πρακτικές εκμετάλλευσης των διοικητικών αδυναμιών σε δικαιοδοσίες που δεν χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι. (Ylönen, 2023).

Άλλα στοιχεία αποκαλύπτουν ότι η ρυθμιστική αρχή της Πολιτείας της Νέας Υόρκης (NYDFS) επέβαλε πρόστιμο ύψους 35 εκατομμυρίων δολαρίων στη Nordea Bank, λόγω σοβαρών ελλείψεων στη συμμόρφωση με τη νομοθεσία κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η έρευνα κατέδειξε ανεπάρκειες στα προγράμματα παρακολούθησης συναλλαγών και δέουσας επιμέλειας, ιδιαίτερα στα υποκαταστήματα της τράπεζας στις χώρες της Βαλτικής και στη Δανία. Τα συγκεκριμένα υποκαταστήματα φέρεται να εμπλέκονταν σε συναλλαγές υψηλού κινδύνου, οι οποίες σχετίζονταν με παράνομες δραστηριότητες από την Ρωσία και το Αζερμπαϊτζάν. Η τράπεζα βρέθηκε, επίσης, να παρέχει διευκολύνσεις για την ίδρυση εταιρειών κέλυφος μέσω offshore λογαριασμών, όπως αποκαλύφθηκε στα *Panama Papers* το 2016. (ICIJ, 2016).

Η έρευνα ανέδειξε ότι οι ανεπαρκείς εσωτερικοί έλεγχοι και το αποκεντρωμένο σύστημα συμμόρφωσης της Nordea επέτρεψαν την εκτεταμένη διευκόλυνση παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, οι σχέσεις της Nordea με τραπεζικούς εταίρους υψηλού κινδύνου συνέβαλαν στη διοχέτευση παράνομων κεφαλαίων μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Νέας Υόρκης. Η Nordea, αναγνώρισε παραλείψεις και τόνισε ότι έχει επενδύσει σημαντικά κεφάλαια, ύψους 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, για την ενίσχυση των διαδικασιών συμμόρφωσης από το 2015. Επίσης, δήλωσε ότι έχει αναπτύξει νέες πολιτικές και διαδικασίες για την πρόληψη του οικονομικού εγκλήματος και ότι έχει εκπαιδεύσει εκτενώς το προσωπικό της. Η παρούσα υπόθεση υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα των σύγχρονων χρηματοπιστωτικών εγκλημάτων και την ανάγκη για ενισχυμένα μέτρα συμμόρφωσης. (Sun, 2025).

3.3 Εικονικές Εταιρείες- Σκάνδαλα φορολογικών παραδείσων

Οι εικονικές εταιρείες, γνωστές ως “*shell companies*,” είναι τυπικά ανεξάρτητες οικονομικές οντότητες που εμπίπτουν στο πλαίσιο της νομιμότητας. Ωστόσο, στην πράξη, συχνά λειτουργούν ως καίρια εργαλεία για τη διευκόλυνση της φοροδιαφυγής και της απόκρυψης οικονομικών εγκλημάτων στη διεθνή οικονομία. (Oliveira, 2017).

Οι εταιρείες αυτές παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες με τις αφανείς εταιρείες, καθώς δεν υποχρεούνται να δημοσιοποιούν το καταστατικό τους, τα στοιχεία των εταίρων ή τα περιουσιακά τους δεδομένα. (Christensen, 2016).

Για την ίδρυση των εν λόγω εταιρειών μεσολαβούν νομικοί και οικονομικοί φορείς, οι Παρόχους Εταιρικών Υπηρεσιών. Με αυτή την μεσολάβηση οι πραγματικοί ιδιοκτήτες των εταιρειών παραμένουν άγνωστοι και επίσης δεν υπάρχει διαφάνεια στις συναλλαγές (OECD, 2021). Υπάρχει επίσης η τάση της εξαγοράς νέων εικονικών εταιρειών, παράγοντας που οδηγεί σε περισσότερο πολύπλοκες διαδικασίες και μεγαλύτερες δυσκολίες στην αναγνώριση των παράνομων συναλλαγών. (Zucman, 2015). Το παράδειγμα της Enron, εταιρείας στον χώρο της ενέργειας, δεν αποτέλεσε ένα σκάνδαλο αλλά το συνδυασμό πολλών επιμέρους σκανδάλων και οικονομικής απάτης που στο τέλος οδήγησαν σε κατάρρευση του οικοδομήματος μετά από την αποκάλυψη ότι πολλά από τα κέρδη και τα έσοδα ήταν αποτέλεσμα εικονικών συμφωνιών και τριγωνικών συναλλαγών με αφανείς εταιρίες, onshore και υπεράκτιες. Το σημαντικότερο για τις εικονικές εταιρείες *κέλυφος*, είναι η αδιαφάνεια των οικονομικών συναλλαγών και έτσι είναι γόνιμες για παράνομες δραστηριότητες και οικονομικά εγκλήματα. (Sikka, 2003)

Το Ηνωμένο Βασίλειο εισήγαγε το πρώτο πλήρως ανοιχτό μητρώο πραγματικών ιδιοκτητών εταιρειών το 2016, ηγούμενο της παγκόσμιας προσπάθειας κατά της διαφθοράς. Παρόλο που το μητρώο έχει τη δυνατότητα να δυσχεράνει σημαντικά τη δράση εγκληματιών που επιδιώκουν να ξεπλύνουν βρώμικο χρήμα μέσω βρετανικών εταιρειών, νέα ανάλυση από την οργάνωση Global Witness αποκαλύπτει σημαντικά ζητήματα σχετικά με την ποιότητα των δεδομένων και τη συμμόρφωση. Το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί σημαντικό κέντρο ξεπλύματος χρημάτων λόγω του ρόλου του ως παγκόσμιου χρηματοοικονομικού κόμβου. Η ευκολία και η χαμηλή απαιτούμενη διαδικασία για τη σύσταση εταιρειών, ειδικά μέσω του Companies House, καθιστούν τις

εταιρείες του ελκυστικές για εγκληματίες που επιθυμούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Παρά τους κανονισμούς του 2017 που απαιτούν δέουσα επιμέλεια από τους παρόχους εταιρικών υπηρεσιών, το Companies House εξαιρείται από αυτή την υποχρέωση, γεγονός που οδήγησε σε αύξηση των «εταιρικών εργοστασίων» χωρίς ουσιαστική επιχειρηματική δραστηριότητα.

Οι εταιρείες του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν εμπλακεί σε μεγάλα σκάνδαλα, όπως τα Panama Papers και οι υποθέσεις Russian και Azerbaijani Laundromats. Μελέτη της Διεθνούς Διαφάνειας αποκάλυψε τη χρήση 766 βρετανικών εταιρειών σε υποθέσεις ξεπλύματος χρημάτων συνολικής αξίας 80 δισεκατομμυρίων λιρών. Η έλλειψη διαφάνειας βλάπτει τη φήμη του Ηνωμένου Βασιλείου ως αξιόπιστου επιχειρηματικού κόμβου και αναδεικνύει την ανάγκη για αυστηρότερους κανόνες και μεγαλύτερη διαφάνεια στις εταιρικές δομές. (globalwitness, 2016)

Η αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος απαιτεί ενίσχυση της διεθνούς νομοθεσίας και συνεργασία μεταξύ κρατών για τη βελτίωση της διαφάνειας και τη μείωση της χρήσης εικονικών εταιρειών για εγκληματικούς σκοπούς. Η ανάλυσή μας αποκαλύπτει επίσης ότι χιλιάδες εταιρείες υποβάλλουν ύποπτες δηλώσεις ή δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες.

Συνηθισμένες μέθοδοι αποφυγής αποκάλυψης του πραγματικού ιδιοκτήτη μιας εταιρείας περιλαμβάνουν:

- Την υποβολή δήλωσης ότι η εταιρεία δεν έχει πραγματικό ιδιοκτήτη.
- Την αποκάλυψη μη επιλέξιμης αλλοδαπής εταιρείας ως πραγματικού ιδιοκτήτη.
- Τη χρήση αντιπροσώπων ή τη δημιουργία κυκλικών δομών ιδιοκτησίας.

Πιο συγκεκριμένα, περισσότερες από 335.000 εταιρείες δηλώνουν ότι δεν έχουν πραγματικό ιδιοκτήτη, κάτι που επιτρέπεται εάν κανένα άτομο δεν κατέχει περισσότερο από το 25% των μετοχών της εταιρείας. Επίσης περισσότερες από 10.000 εταιρείες δηλώνουν μια αλλοδαπή εταιρεία ως πραγματικό ιδιοκτήτη, ενώ το 72% αυτών συνδέεται με δικαιοδοσίες που προάγουν τη μυστικότητα.

Τα νομικά κενά που επιτρέπουν την απόκρυψη πληροφοριών για την πραγματική ιδιοκτησία πρέπει να κλείσουν, περιλαμβάνοντας μέτρα για τη δυσκολότερη υποβολή

δηλώσεων ότι δεν υπάρχει πραγματικός ιδιοκτήτης και για την εξέταση των εταιρειών που καταγράφονται ως ελεγκτικές οντότητες. (globalwitness, 2016)

3.4. Αξιολόγηση απειλών από το ξέπλυμα χρήματος ως μέρος του οργανωμένου εγκλήματος

Το ξέπλυμα χρήματος αποτελεί ένα αυτοτελές ποινικό αδίκημα, το οποίο συνδέεται στενά με άλλες μορφές σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τα εγκληματικά δίκτυα εκμεταλλεύονται τα νομοθετικά κενά, το διαδίκτυο και τις συνθήκες που συνδέονται με την οικονομική κρίση για να παράγουν παράνομα κέρδη με χαμηλό κίνδυνο. Η διάπραξη του εγκλήματος αυτού δεν περιορίζεται αποκλειστικά σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, αλλά περιλαμβάνει και επαγγελματίες που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες για λογαριασμό τρίτων (UNODC, 2021).

Η εκτίμηση της κλίμακας του φαινομένου παραμένει ιδιαίτερα δύσκολη, αλλά οι σχετικές ενδείξεις καταδεικνύουν τη σημαντικότητά του. Σύμφωνα με το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα, το ποσοστό των εσόδων που ξεπλένονται παγκοσμίως ανέρχεται στο 2-5% του παγκόσμιου ΑΕΠ ετησίως, ποσό που αντιστοιχεί σε 715 δισεκατομμύρια ευρώ έως 1,87 τρισεκατομμύρια ευρώ. Αυτά τα δεδομένα υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη για τη λήψη αυστηρών μέτρων κατά του ξεπλύματος χρήματος σε παγκόσμιο επίπεδο (UNODC, 2021).

Η δημοσίευση των αποτελεσμάτων των πανευρωπαϊκών δράσεων καταπολέμησης του εγκλήματος στο πλαίσιο του EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats) για το 2022 δείχνει τα παρακάτω στοιχεία.

- 9.922 συλλήψεις
- Ταυτοποίηση 4.019 θυμάτων εμπορίας ανθρώπων
- 3.646 συλλήψεις διακινητών μεταναστών
- Κατασχέσεις άνω των 180 εκατομμυρίων ευρώ
- Κατασχέσεις άνω των 62 τόνων ναρκωτικών
- 9.262 νέες έρευνες που ξεκίνησαν

Το EMPACT επιδιώκει τον συντονισμό και τη συνεργασία στις προτεραιότητες καταπολέμησης του εγκλήματος που επηρεάζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι δράσεις κατά του εγκλήματος εκτελούνται από τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές, με την υποστήριξη θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ. Όπου απαιτείται, εμπλέκονται επίσης οργανισμοί του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, διεθνείς οργανισμοί και τρίτες χώρες. (EuropeanUnion., 2023)

Η απάτη, καθώς και τα οικονομικά και χρηματοοικονομικά εγκλήματα, συγκαταλέγονται στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, όπως καθορίζεται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Πολυετούς Κύκλου Πολιτικής EMPACT 2022-2025. Το EMPACT είναι ένα πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει σχεδιαστεί για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού διεθνούς εγκλήματος. Παρέχει μια σαφή μεθοδολογία για τον καθορισμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση προτεραιοτήτων, με στόχο την αντιμετώπιση των κύριων απειλών για την ΕΕ. Ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών, θεσμικών οργάνων της ΕΕ, τρίτων χωρών, οργανισμών και του ιδιωτικού τομέα, με σκοπό την αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών και τη συντονισμένη δράση για την καταπολέμηση του εγκλήματος σε διεθνές επίπεδο. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ για την περίοδο 2022-2025, η καταπολέμηση σοβαρών εγκλημάτων επικεντρώνεται σε πολλαπλά μέτωπα, συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- Εγκληματικά δίκτυα υψηλού κινδύνου: Στόχος είναι ο εντοπισμός και η διάλυση εγκληματικών οργανώσεων, όπως μαφία και άλλες δομημένες εγκληματικές ομάδες, που εμπλέκονται σε διαφθορά, βία, και ξέπλυμα χρημάτων μέσω παράλληλων χρηματοπιστωτικών συστημάτων.
- Κυβερνοεπιθέσεις: Στοχεύει στους εγκληματίες που οργανώνουν επιθέσεις στον κυβερνοχώρο και προσφέρουν εξειδικευμένες εγκληματικές υπηρεσίες στο διαδίκτυο.
- Εμπορία ανθρώπων: Επικεντρώνεται στην αποδόμηση δικτύων που εκμεταλλεύονται ανθρώπους για εργασία ή σεξουαλική εκμετάλλευση, ιδίως ανηλίκων, καθώς και την πρόληψη των εγκλημάτων μέσω του διαδικτύου.

- Σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών: Στόχος είναι η καταπολέμηση της παραγωγής, διάδοσης και εκμετάλλευσης υλικού κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο και εκτός.
- Λαθρεμπόριο μεταναστών: Στοχεύει στους εγκληματίες που διευκολύνουν τη μετακίνηση παράτυπων μεταναστών και την παράνομη νομιμοποίηση της κατάστασής τους στην ΕΕ.
- Διακίνηση ναρκωτικών: Περιλαμβάνει την καταπολέμηση των εγκληματικών δικτύων που διακινούν κάνναβη, κοκαΐνη, ηρωίνη και συνθετικά ναρκωτικά στην ΕΕ.
- Απάτη και οικονομικά εγκλήματα: Εστιάζει στην καταπολέμηση της διαδικτυακής απάτης, της φορολογικής απάτης.
- Ξέπλυμα χρημάτων και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων: Επικεντρώνεται στο ξέπλυμα χρημάτων και την αποκατάσταση των εγκληματικών κερδών μέσω της ενίσχυσης των διαδικασιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων.
- Οργανωμένο περιουσιακό έγκλημα: Στοχεύει στην καταπολέμηση εγκλημάτων όπως οργανωμένες κλοπές, ληστείες και το παράνομο εμπόριο πολιτιστικών αγαθών.
- Περιβαλλοντικό έγκλημα: Καταπολεμά τα εγκλήματα που σχετίζονται με τη διακίνηση αποβλήτων και άγριας ζωής, καθώς και τις εγκληματικές δραστηριότητες που εκμεταλλεύονται νομικές επιχειρηματικές δομές.
- Διακίνηση πυροβόλων όπλων: Στοχεύει στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και χρήσης πυροβόλων όπλων από εγκληματικά δίκτυα. (European.Union, 2022).

Ένας κοινός παρονομαστής του οργανωμένου εγκλήματος είναι το οικονομικό κίνητρο. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος αποσκοπούν στην ενίσχυση των περιουσιακών τους στοιχείων, τα οποία στη συνέχεια διοχετεύουν στη νόμιμη οικονομία μέσω διαφορετικών συστημάτων ξεπλύματος χρήματος. Η ανίχνευση αυτών των περιουσιακών στοιχείων αποτελεί κρίσιμη διαδικασία για τον εντοπισμό των εγκληματικών δικτύων, γεγονός που καθιστά την παρακολούθηση αυτών των ροών αναγκαία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (Europol, SOCT, 2021).

Η κατάχρηση νόμιμων επιχειρηματικών δομών έχει αναγνωριστεί ως ένας από τους πιο κρίσιμους παράγοντες του οργανωμένου εγκλήματος. Οι νομικές επιχειρηματικές δομές αποτελούν θεμελιώδη συστατικά της διαδικασίας νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και της στρέβλωσης του οικονομικού ανταγωνισμού και της μεταφοράς παράνομων εμπορευμάτων. Παράλληλα, συμβάλλουν στην επέκταση της επιρροής των εγκληματικών δικτύων. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις υψηλής έντασης μετρητών αποτελούν κεντρικό σημείο εκμετάλλευσης για την προστασία των διαδικασιών ξεπλύματος χρημάτων, δημιουργώντας αθέμιτα πλεονεκτήματα που υπονομεύουν τις νόμιμες επιχειρηματικές πρακτικές (UNODC, 2021).

Τα εγκληματικά δίκτυα χρησιμοποιούν τη διαφθορά για να ενισχύσουν την επιρροή τους στις τοπικές κοινότητες, διευρύνοντας τις οικονομικές εξαρτήσεις που προστατεύουν τις παράνομες δραστηριότητές τους από την επιβολή του νόμου. Το 86% των πιο απειλητικών εγκληματικών δικτύων στην Ευρωπαϊκή Ένωση εκμεταλλεύονται νόμιμες επιχειρηματικές δομές, χρησιμοποιώντας τις για να συγκαλύψουν τις εγκληματικές τους δραστηριότητες, να διευκολύνουν το ξέπλυμα χρημάτων και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, αποφεύγοντας παράλληλα την επιβολή του νόμου.

Επιπλέον, η διείσδυση σε νόμιμες επιχειρηματικές δομές επιτρέπει στους εγκληματίες να συνδυάζουν νόμιμες και παράνομες δραστηριότητες, διευκολύνοντας την ολοκλήρωση εγκληματικών σκοπών χωρίς προβλήματα. Ορισμένες εταιρείες δημιουργούνται με σκοπό να λειτουργούν ως μέτωπα για εγκληματικές δραστηριότητες, ενώ άλλες εξυπηρετούν μακροπρόθεσμους εγκληματικούς στόχους. (Europol, 2023)

Η εκμετάλλευση των νόμιμων επιχειρηματικών δομών δεν περιορίζεται μόνο στην ΕΕ. Περίπου το 70% των εταιρειών υπό εκμετάλλευση ή διείσδυση που χρησιμοποιούνται από εγκληματικά δίκτυα στην ΕΕ λειτουργούν εντός της ΕΕ ή στις γειτονικές χώρες, ενώ σημαντικός αριθμός των εγκληματικών δικτύων της ΕΕ εμπλέκεται σε επιχειρηματικές δομές που βρίσκονται σε άλλες χώρες του κόσμου, με διείσδυση σε σχεδόν 80 χώρες. Η διάσταση αυτή καταδεικνύει τη διασυνοριακή φύση της εγκληματικής δραστηριότητας και την ανάγκη για διεθνή συνεργασία στην αντιμετώπισή της. (UNODC, 2021)

Επιπλέον, τα εγκληματικά δίκτυα εκμεταλλεύονται όλο και περισσότερο εργαζομένους, διευθυντικά στελέχη ή άλλους υπαλλήλους σε νόμιμες θέσεις για να αποκτούν πρόσβαση, γνώση και επιρροή στις λειτουργίες των επιχειρήσεων. Οι εγκληματικά ελεγχόμενες επιχειρήσεις εξυπηρετούν συχνά πολλά δίκτυα ταυτόχρονα, επιτρέποντας την ανάπτυξη και διάδοση διαφορετικών μορφών σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος. ((Europol, 2024)

3.5. Σχέση τεχνολογικών εφαρμογών και νομιμοποίησης παράνομων εσόδων

Από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα έχουν επινοηθεί νέοι τρόποι παράκαμψης για την νομιμοποίηση εσόδων που στηρίζονται σε ηλεκτρονικά μέσα. (Ekblom, 1997).

Η ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής έχει ως αποτέλεσμα την αυξανόμενη αντικατάσταση των μετρητών από μεθόδους πληρωμής χωρίς μετρητά. Η χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος και της ηλεκτρονικής πληρωμής δυσκολεύουν την παρακολούθηση των παράνομων συναλλαγών εγκλήματος, καθώς έχουν επινοηθεί καινοτόμοι τρόποι παράκαμψης. (FATF, 2010).

Τον 21ο αιώνα, η οικονομία επηρεάζεται από τις τεχνολογικές επαναστατικές αλλαγές που στο επίκεντρό τους βρίσκεται η τεχνολογία blockchain, η οποία αναδιαμορφώνει τις δομές και τις διαδικασίες της οικονομίας μέσω της εισαγωγής μιας κατανεμημένης μορφής εμπιστοσύνης. Αυτή η τεχνολογική πρόοδος έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς αναδιαρθρώνει τις διαδικασίες συναλλαγών και τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες.

Με το blockchain, η εμπιστοσύνη, η οποία σε συμβατικά συστήματα αποδιδόταν σε εγκεκριμένες τρίτες οντότητες, βασίζεται πλέον στην ασφάλεια και τη διαφάνεια που προσφέρει η κατανεμημένη αποθήκευση και η διαχείριση των δεδομένων, καθώς και στην ασφαλή διεξαγωγή ηλεκτρονικών συναλλαγών. Αυτός ο κατανεμημένος χαρακτήρας αποθήκευσης επιτρέπει τη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης ανεξάρτητα από ενδιάμεσους φορείς. (Rajasekaran, 2022)

Η τεχνολογία οδηγεί σε μετασχηματισμό των υφιστάμενων οικονομικών και επιχειρησιακών μοντέλων, στα οποία βασίζεται η σύγχρονη κοινωνία. Πέρα από τον

χρηματοπιστωτικό τομέα, οι εφαρμογές του blockchain μπορούν να επεκταθούν σε διάφορους κλάδους της οικονομίας και της κοινωνίας, όπως στην υγειονομική περίθαλψη, τη δημόσια διοίκηση και την εφοδιαστική αλυσίδα, διαμορφώνοντας νέες προοπτικές και δυναμικές στους τομείς αυτούς. (Masciandar, 2019)

Στο πλαίσιο των πολλαπλών εξελίξεων που σημειώνονται στις σύγχρονες τεχνολογίες, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν το σκοτεινό διαδίκτυο (Dark Web), τα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία, το αντίστοιχο ψηφιακό περιβάλλον (Metaverse) και οι εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης. Οι τομείς αυτοί αναδεικνύονται ως κρίσιμα πεδία μελέτης και ανάλυσης, καθώς επηρεάζουν ποικίλες πτυχές της κοινωνικής, οικονομικής και νομικής δραστηριότητας.

3.5.1. Dark Web

Το Dark Web είναι ένας πολύπλευρος ψηφιακός χώρος με νόμιμες αλλά και παράνομες χρήσεις. Αν και αποτελεί εργαλείο για την προάσπιση της ιδιωτικότητας και της ελευθερίας της έκφρασης, χρησιμοποιείται επίσης για την πραγματοποίηση εγκληματικών δραστηριοτήτων. Η κατανόηση και η αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από τη χρήση του απαιτούν συνδυασμό τεχνολογικών, νομικών και πολιτικών λύσεων.

Το σκοτεινό διαδίκτυο (Dark Web) αποτελεί ένα υποσύνολο του διαδικτύου που δεν είναι προσβάσιμο μέσω των παραδοσιακών μηχανών αναζήτησης και απαιτεί εξειδικευμένο λογισμικό για την περιήγηση, όπως το Tor (The Onion Router). Πρόκειται για έναν ψηφιακό χώρο που χρησιμοποιείται ευρέως για την προστασία της ανωνυμίας και της ιδιωτικότητας των χρηστών, αλλά και ως μέσο διευκόλυνσης παράνομων δραστηριοτήτων. Η πρόσβαση σε αυτούς τους ιστότοπους γίνεται συνήθως μέσω λογισμικού που επιτρέπει τη διατήρηση της ανωνυμίας, καθιστώντας το δύσκολο για τις αρχές να εντοπίσουν τους χρήστες. Ενώ υπάρχουν νόμιμες χρήσεις, όπως η προστασία δημοσιογράφων και ακτιβιστών από καθεστώτα καταπίεσης, μεγάλο μέρος του Dark Web φιλοξενεί παράνομες αγορές και εγκληματικές δραστηριότητες. (Temara, 2024)

Στο Dark Web, εντοπίζονται παράνομες δραστηριότητες όπως η πώληση ναρκωτικών ουσιών, η διακίνηση όπλων, οι απάτες, η διακίνηση ανθρώπων, και οι κυβερνοεπιθέσεις. Οι ανώνυμες συναλλαγές μέσω κρυπτονομισμάτων, όπως το Bitcoin, διευκολύνουν την υλοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων, καθιστώντας δύσκολη την παρακολούθηση από τις αρχές επιβολής του νόμου. (Chertoff, 2015)

Η παρακολούθηση και η αντιμετώπιση των παράνομων δραστηριοτήτων στο Dark Web αποτελούν σημαντική πρόκληση. Οι τεχνολογίες ανωνυμίας που χρησιμοποιούνται περιορίζουν τη δυνατότητα των αρχών να εντοπίσουν τους δράστες. Επιπλέον, η νομοθεσία συχνά αδυνατεί να ανταποκριθεί στις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις. (Moore, 2016)

Παρά τις αρνητικές του χρήσεις, το Dark Web παρέχει ασφαλείς πλατφόρμες για δημοσιογράφους, πολιτικούς ακτιβιστές και όσους χρειάζονται προστασία από κυβερνητική λογοκρισία ή παρακολούθηση. Ενδεικτικά, οργανώσεις όπως το WikiLeaks χρησιμοποιούν το Dark Web για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των πληροφοριοδοτών (Banta, 2020).

Για την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων στο Dark Web, είναι αναγκαία η συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, οργανισμών επιβολής του νόμου και τεχνολογικών εταιρειών. Η ανάπτυξη τεχνολογιών για την παρακολούθηση των παράνομων συναλλαγών, η αυστηροποίηση του νομοθετικού πλαισίου και η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας αποτελούν βασικές προτεραιότητες (Qinghua Zheng, 2013).

3.5.2.Digital assets - AI

Η συσχέτιση των ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος (Money laundering) έχει αναδειχθεί ως ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που σχετίζονται με την ασφάλεια και την κανονιστική ρύθμιση. Το Metaverse, ως ψηφιακό περιβάλλον, και τα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία, όπως τα κρυπτονομίσματα, προσφέρουν ανώνυμες ή δύσκολα ανιχνεύσιμες συναλλαγές, γεγονός που τα καθιστά ιδανικά μέσα για τη μεταφορά και τη νομιμοποίηση παράνομων κεφαλαίων. (Sean Foley, 2019). Το Metaverse και τα κρυπτονομίσματα προσφέρουν δυνατότητες για μεταφορές χρημάτων μεταξύ κρατών χωρίς την παρέμβαση παραδοσιακών χρηματοπιστωτικών

ιδρυμάτων (Dolata, 2023). Μερικά παραδείγματα μεθόδων ξεπλύματος στο Metaverse είναι:

- Οι εγκληματίες μπορούν να αγοράζουν και να πωλούν εικονικά αγαθά
- Πλατφόρμες παιχνιδιών και διασκέδασης μπορεί να δημιουργηθούν δίκτυα εικονικών πληρωμών, διευκολύνοντας τη μεταφορά χρημάτων σε πολλαπλούς λογαριασμούς (Trautman, 2018).

Η χρήση του Metaverse για ξέπλυμα μαύρου χρήματος υπονομεύει τη διαφάνεια και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η ανωνυμία του Metaverse προσφέρει νέες ευκαιρίες για κυβερνοεγκληματικές δραστηριότητες, όπως απάτες και εκβιασμούς. Είναι απαραίτητη η εφαρμογή διεθνών κανόνων που διέπουν τις συναλλαγές στο Metaverse και τη χρήση ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων. Η χρήση εργαλείων όπως AI για την παρακολούθηση παράνομων συναλλαγών μπορεί να βοηθήσει στην ανίχνευση ύποπτης δραστηριότητας. Τα αυτοματοποιημένα συστήματα παρακολούθησης που βασίζονται στην AI μπορούν να λειτουργούν διαρκώς σε πραγματικό χρόνο, παρακολουθώντας συναλλαγές και εντοπίζοντας επικίνδυνες δραστηριότητες, εξοικονομώντας χρόνο και πόρους για τις αρμόδιες αρχές. Η συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων και οργανισμών, όπως η Europol και FATF, μπορεί να ενισχύσει την ανίχνευση και καταστολή εγκληματικών δραστηριοτήτων. (ΟΤ, 2021)

Καταπολέμηση του Οικονομικού Εγκλήματος

Με βάση τη σαφή ζήτηση από τα κράτη μέλη και τους εταίρους για περισσότερη υποστήριξη στον τομέα των οικονομικών και χρηματοοικονομικών εγκλημάτων, καθώς και τη δέσμευση της Europol να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στις χρηματοοικονομικές έρευνες και την ανάκτηση- εξακρίβωση περιουσιακών στοιχείων, ο οργανισμός ίδρυσε το 2020 ένα νέο επιχειρησιακό κέντρο, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Οικονομικού και Χρηματοοικονομικού Εγκλήματος (EFECC), το οποίο είναι αφιερωμένο στη μεγιστοποίηση της ανταποκρισιμότητας και της αποτελεσματικής απόδοσης της Europol στους τομείς της απάτης, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, της διαφθοράς και της παραχάραξης. Η ίδρυση του EFECC κρίθηκε απαραίτητη καθώς τα οικονομικά εγκλήματα, όπως η πολύπλοκη

απάτη και η διασυνοριακή νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αποτελούν μια διαρκή απειλή. Οι πρόσφατοι κανονισμοί της ΕΕ αναγνωρίζουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως αυτοτελές αδίκημα. Επίσης ήταν σημαντικό να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου. Υπάρχει ανάγκη για αυξημένες δυνατότητες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, ώστε να διώκονται αποτελεσματικά τα παράνομα κέρδη του οργανωμένου εγκλήματος. Το EFEC θα στηρίζει τις προτεραιότητες της ΕΕ για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO), η Europol καλείται να παρέχει αναλυτική υποστήριξη στις έρευνες της EPPO και να μοιράζεται σχετικές πληροφορίες για αδικήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Με αυτόν τον τρόπο επιχειρείται η αυξημένη πολιτική προσοχή σε περιπτώσεις διαφθοράς μεγάλης κλίμακας. Η αυξανόμενη πολιτική πίεση και οι θεσμικές εκκλήσεις απαιτούν ισχυρότερη εμπλοκή της Europol. Η δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ κρατών ενοποιεί τις χρηματοοικονομικών πληροφορίες για τα οικονομικά εγκλήματα και δημιουργούνται συνέργειες μεταξύ της κάθετης υποστήριξης όπως για παράδειγμα έρευνες νομιμοποίησης εσόδων και της οριζόντιας επιχειρησιακής υποστήριξης για χρηματοοικονομική ανάλυση στις έρευνες της ΕΕ. Το κέντρο λειτουργεί ως ενιαίο σημείο επαφής και αναφοράς για την βελτίωση της διαχείρισης και των ευκαιριών χρηματοδότησης. (Europol, 2023)

- Νομοθεσία και Κανονιστικό Πλαίσιο: Διεθνείς και ευρωπαϊκές συμφωνίες, καθώς και η ελληνική νομοθεσία σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων.

Οδηγίες Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Θα αναφερθούν οι οδηγίες -προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που σχεδιάστηκαν για την αντιμετώπιση του φαινομένου ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Οι μεταβαλλόμενες οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες επιδρούν και διαφοροποιούν τις οδηγίες όπως στην συνέχεια θα σχολιαστεί.

1^η οδηγία

Η παρούσα οδηγία ρυθμίζει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, επιβάλλοντας μέτρα πρόληψης, ελέγχου και συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών. Βασικά σημεία περιλαμβάνουν:

- Καθορίζονται έννοιες όπως πιστωτικά ιδρύματα, χρηματοδοτικοί οργανισμοί, περιουσία, παράνομες δραστηριότητες, και αρμόδιες αρχές. Διευκρινίζεται τι συνιστά νομιμοποίηση εσόδων.
- Υποχρεώσεις κρατών μελών για απαγόρευση νομιμοποίησης εσόδων, υποχρέωση εξακρίβωσης ταυτότητας πελατών σε συναλλαγές άνω των 15.000 ECU, καθώς και διατήρηση σχετικών αρχείων για τουλάχιστον πέντε χρόνια.
- Συνεργασία και αναφορά των πιστωτικών ιδρυμάτων να ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές για ύποπτες συναλλαγές και να συνεργάζονται πλήρως στις έρευνες. Απαγορεύεται η ενημέρωση των πελατών για τέτοιες ενέργειες.
- Πρόληψη και εκπαίδευση και εσωτερικοί έλεγχοι και εκπαιδευτικά προγράμματα για υπαλλήλους είναι υποχρεωτικά, ώστε να ανιχνεύονται και να αποτρέπονται παράνομες δραστηριότητες.
- Επέκταση εφαρμογής των αναφορών που μπορούν να επεκταθούν σε άλλες κατηγορίες επιχειρήσεων, εκτός του χρηματοπιστωτικού, που παρουσιάζουν κίνδυνο.
- Επιτροπή Επαφών: Ιδρύεται επιτροπή για τη διευκόλυνση εφαρμογής της οδηγίας, την ανταλλαγή απόψεων και την εισήγηση τροποποιήσεων στην Επιτροπή.

Σύμφωνα με την 1^η Οδηγία, η νομιμοποίηση εσόδων χαρακτηρίστηκε απαγορευμένη πράξη, αλλά όχι αξιόποινη, γιατί εκείνη την χρονική περίοδο η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορούσε να επιβάλλει την λήψη ποινικών μέτρων στα κράτη μέλη.

Οδηγία 91/308/ΕΟΚ

<https://eur->

[lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0308&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31991L0308&from=EL)

2^η οδηγία

Η οδηγία 91/308/ΕΟΚ τροποποιήθηκε ώστε να ενισχύσει την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διευρύνοντας τον ορισμό των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοδοτικών οργανισμών, καθώς και των εγκλημάτων που σχετίζονται με παράνομη δραστηριότητα. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν αυστηρές διαδικασίες ταυτοποίησης πελατών για συναλλαγές που υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια ή για περιπτώσεις ύποπτης δραστηριότητας. Η οδηγία περιλαμβάνει ειδικά μέτρα για συναλλαγές εξ αποστάσεως και ορίζει ότι οι διαδικασίες ταυτοποίησης ενισχύονται σε περιπτώσεις υψηλού κινδύνου. Παράλληλα, καθορίζονται εξαιρέσεις για ασφαλιστικά συμβόλαια μικρής αξίας και συναλλαγές με πιστωτικά ιδρύματα που τηρούν ισοδύναμα πρότυπα.

Οδηγία 2001/97/ΕΚ

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0097>

3^η οδηγία

- Απαγόρευση και ορισμός ενεργειών νομιμοποίησης εσόδων όπως η μετατροπή, απόκρυψη, κατοχή ή χρήση περιουσίας που προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες, ακόμα και αν αυτές έλαβαν χώρα σε άλλο κράτος.
- Ορισμός χρηματοδότησης τρομοκρατίας -συλλογής ή παροχής κεφαλαίων με σκοπό τη διάπραξη τρομοκρατικών εγκλημάτων.
- Η οδηγία εφαρμόζεται σε πιστωτικά ιδρύματα, χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ελεγκτές, νομικούς, κτηματομεσίτες, καζίνο και άλλες οντότητες που εμπλέκονται σε δραστηριότητες υψηλού κινδύνου.
- Εξουσιοδότηση κρατών μελών να επεκτείνουν ή να αυστηροποιούν τις διατάξεις της οδηγίας για καλύτερη καταπολέμηση αυτών των φαινομένων.
- Μέτρα για την ταυτοποίηση πελατών, την επαλήθευση ταυτότητας και την πρόληψη ανώνυμων λογαριασμών.

- Τα κράτη μέλη απαιτούν τη φύλαξη εγγράφων και πληροφοριών από ιδρύματα, οργανισμούς και πρόσωπα για τουλάχιστον 5 χρόνια μετά το τέλος επιχειρηματικών σχέσεων ή συναλλαγών.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοοικονομικοί οργανισμοί οφείλουν να εφαρμόζουν ισοδύναμα μέτρα σε θυγατρικές και υποκαταστήματα σε τρίτες χώρες. Εάν η τοπική νομοθεσία δεν το επιτρέπει, πρέπει να ενημερώνονται οι αρμόδιες αρχές και να λαμβάνονται πρόσθετα μέτρα για τον περιορισμό κινδύνων.
- Τα κράτη μέλη τηρούν στατιστικά δεδομένα για την αποτελεσματικότητα των συστημάτων κατά της νομιμοποίησης εσόδων και δημοσιεύουν τακτικά εκθέσεις με αναφορές, ερευνηθείσες υποθέσεις, διώξεις, καταδίκες και δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία.
- Τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, καζίνο και άλλοι φορείς υποχρεούνται να διαθέτουν άδειες ή εγγραφές σε μητρώα για νόμιμη λειτουργία.
- Οι αρμόδιες αρχές παρακολουθούν τη συμμόρφωση ιδρυμάτων και οργανισμών προς την οδηγία, διαθέτοντας εξουσία για ελέγχους και επιθεωρήσεις.

Οδηγία 2005/60/EK.:

<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0060&from=el>.

4^η οδηγία

Η Οδηγία αυτή αντικατέστησε την Τρίτη Οδηγία, αναθεωρώντας και ενισχύοντας το κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά οι νέες προκλήσεις και να ενισχυθεί η διαφάνεια στις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες. Η Οδηγία περιλαμβάνει ένα εκτενές πλαίσιο κανόνων που στοχεύει στη βελτίωση της ανίχνευσης και πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα κύρια σημεία περιλαμβάνουν:

- Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής
- Διαφάνεια και πραγματικοί δικαιούχοι
- Δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη
- Διαχείριση δεδομένων και τήρηση αρχείων
- Ενίσχυση της εποπτείας
- Στατιστικές και αξιολόγηση αποτελεσματικότητας.

Η Τέταρτη Οδηγία εισάγει σημαντικές καινοτομίες για διαφάνεια και δημιουργία μητρώων πραγματικών δικαιούχων και αναγνώρισης της φοροδιαφυγής ως βασικού αδικήματος

Οδηγία (ΕΕ)2015/849. :

[https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=EL)

[lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=EL)

5^η οδηγία

Η πέμπτη Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος (2018/843), η οποία εγκρίθηκε το 2018 και εφαρμόστηκε το 2020, είναι μια επικαιροποίηση και επέκταση της Τέταρτης Οδηγίας. Η Οδηγία αυτή προχωρά σε επιπλέον βελτιώσεις στον τομέα της χρηματοπιστωτικής ασφάλειας, της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της αύξησης της διαφάνειας. Η εφαρμογή αυτής της Οδηγίας ενισχύει την αποτροπή της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για παράνομους σκοπούς, με ιδιαίτερη έμφαση στις εξελίξεις των ψηφιακών νομισμάτων και στην ενίσχυση της διαφάνειας σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους. Εισάγει νέες απαιτήσεις και προσαρμογές στα υπάρχοντα πλαίσια, καλύπτοντας νέες προκλήσεις και τροφοδοτώντας τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα με την ενσωμάτωση των παρόχων υπηρεσιών κρυπτονομισμάτων και των πλατφορμών ανταλλαγής ψηφιακών νομισμάτων στον κατάλογο των υπόχρεων προσώπων. Αυτοί οι οργανισμοί πρέπει να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας και να καταχωρούν τα στοιχεία των πελατών τους.

Η Οδηγία απαιτεί από τα κράτη-μέλη να διατηρούν κεντρικά μητρώα για τους πραγματικούς δικαιούχους των νομικών προσώπων και άλλων οργανισμών. Τα μητρώα αυτά πρέπει να είναι προσβάσιμα για τις αρχές και για τις «ενδιαφερόμενες» κοινότητες, όπως οι δημοσιογράφοι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη διαφάνεια.

Η Πέμπτη Οδηγία επιτρέπει στους πολίτες και τις οργανώσεις να αποκτούν πρόσβαση στα δεδομένα για τους πραγματικούς δικαιούχους, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει έννομος λόγος, ενώ αυξάνει την υποχρέωση δημοσίευσης των στοιχείων των πραγματικών δικαιούχων.

Αναγνωρίζει την ανάγκη να ισχυροποιηθούν τα μέτρα για την προστασία προσωπικών δεδομένων κατά τη διαδικασία συλλογής και αποθήκευσης των στοιχείων των πραγματικών δικαιούχων. Οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι η πρόσβαση στα δεδομένα θα πραγματοποιείται μόνο για συγκεκριμένους σκοπούς, όπως η πρόληψη της απάτης και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ενισχύει την ανάγκη για καλύτερη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών στα κράτη-μέλη και διασυννοριακά, προκειμένου να καταπολεμηθεί η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να ενισχυθεί η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Οδηγία (ΕΕ)2018/843.:

[https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843&from=EL)

[lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843&from=EL)

6^η οδηγία

Η Έκτη Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος (Ευρωπαϊκή Οδηγία 2020/284) εγκρίθηκε τον Μάιο του 2020 και αποτελεί σημαντική εξέλιξη στον αγώνα κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (AML) και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Οδηγία αυτή ενσωματώνει βελτιώσεις και αναγκαίες προσαρμογές στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για

την ενίσχυση της διαφάνειας, της εποπτείας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών-μελών. Η κύρια στόχευση της Έκτης Οδηγίας είναι η ενίσχυση των μέτρων, προσαρμόζοντας τη νομοθεσία στις νέες απειλές και τα καινοτόμα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, όπως τα κρυπτονομίσματα και άλλες ψηφιακές τεχνολογίες. Η Οδηγία προσθέτει νέες υποχρεώσεις για τις πλατφόρμες κρυπτονομισμάτων και τις εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες ψηφιακών πληρωμών, απαιτώντας από αυτές να συμμορφώνονται με τους κανόνες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CFT). Οι πλατφόρμες αυτές υποχρεούνται να αναγνωρίζουν και να επαληθεύουν την ταυτότητα των πελατών τους. Ενισχύεται η υποχρέωση των κρατών-μελών να παρέχουν δημόσια δεδομένα σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους των νομικών προσώπων και άλλων οργανισμών. Οι πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους πρέπει να είναι διαθέσιμες στο κοινό, ενώ παρέχεται δυνατότητα περιορισμένης πρόσβασης για τις αρμόδιες αρχές, τις τράπεζες και τις άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες που απαιτούν πληροφορίες για τη διαχείριση των κινδύνων. Η Οδηγία ενισχύει τη διαδικασία των ελέγχων της δέουσας επιμέλειας και απαιτεί από τους φορείς να εντοπίζουν τις περιοχές με μεγαλύτερο κίνδυνο, ώστε να αναπτύξουν κατάλληλες στρατηγικές για την πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Οι φορείς πρέπει να εφαρμόζουν πολιτικές και διαδικασίες για τη διαχείριση των κινδύνων και να παρακολουθούν τις συναλλαγές σε πραγματικό χρόνο. Η Οδηγία απαιτεί την εφαρμογή αυστηρών ποινικών κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των κανόνων για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Οι παραβάτες αντιμετωπίζουν αυστηρές ποινές, ενώ οι εταιρείες που παραβιάζουν τους κανονισμούς αντιμετωπίζουν χρηματικά πρόστιμα και περιορισμούς. Η Οδηγία προσπαθεί να προλάβει την ανάπτυξη νέων τύπων χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, όπως τα DeFi (Decentralized Finance) και τα Smart contracts, τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για την απόκρυψη παράνομων χρηματοδοτήσεων και την παράκαμψη των παραδοσιακών ελέγχων. Η Έκτη Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποτελεί σημαντική πρόοδο στην ενίσχυση του πλαισίου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στην ΕΕ, ανταποκρινόμενη στις σύγχρονες χρηματοπιστωτικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Παρά τις προκλήσεις που ενδέχεται να παρουσιαστούν, η Οδηγία ενδυναμώνει τη συνεργασία, την εποπτεία, τη διαφάνεια και τις διαδικασίες προστασίας δεδομένων.

Οδηγία (ΕΕ)2018/1673.:

<https://eur->

[lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L1673&from=EL](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L1673&from=EL)

ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1.1 Νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων στην Ευρώπη

Ιστορικά, η ευρωπαϊκή πολιτική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει προληπτική βάση που περιλαμβάνει την προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Βασικό θεσμικό πλαίσιο για το ευρωπαϊκό σύστημα είναι η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, που εγκρίθηκε το 2005.¹ Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανησυχίες στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ήδη το 1991 εκδόθηκε η οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σχετικά με την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες

¹ Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing. <http://data.europa.eu/eli/dir/2005/60/2017-06-26>

δραστηριότητες που απαιτούσε από τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και να υποχρεώσουν τον χρηματοπιστωτικό τομέα, να εντοπίζει τους πελάτες τους, να τηρεί κατάλληλα αρχεία, να θεσπίζει εσωτερικές διαδικασίες και να εκπαιδεύσει το προσωπικό σε ελέγχους ή εντοπισμό τυχόν ενδείξεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την ενημέρωση των αρμόδιων αρχών.² Κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, η ΕΕ έχει εξελιχθεί σταδιακά σε μια κοινή «περιοχή ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», μέσω νομοθετικών πρωτοβουλιών, όπως

- οι Συμβάσεις του Σένγκεν (1985-1990) <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/glossary/schengen-agreement-and-convention.html>,
- οι Συνθήκες του Μάαστριχτ (1992), <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/maastricht-treaty>
- Άμστερνταμ (1997) <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-amsterdam>
- Νίκαια (2001). <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-nice>

Παράλληλα, την ίδια περίοδο, αναδύεται μια νέα προσέγγιση για την καταπολέμηση των εγκλημάτων με οικονομικά κίνητρα σε παγκόσμιο επίπεδο, με έμφαση στην καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η βασική αρχή αυτής της προσέγγισης έγκειται στη μείωση των κινήτρων για την τέλεση τέτοιων εγκλημάτων, μέσω της αφαίρεσης των παράνομων εσόδων, με τη χρήση ενός τριμερούς μηχανισμού.. Αναλυτικότερα σε πρώτο επίπεδο ποινικοποιείται η διαδικασία μετατροπής των παράνομων εσόδων σε νόμιμα περιουσιακά στοιχεία. Επιβάλλονται προληπτικοί έλεγχοι σε χρηματοπιστωτικά και μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με στόχο την αποτροπή αλλά

² Directive as amended by Directive 2001/97/EC of the European Parliament and of the Council ([OJ L 344, 28.12.2001, p. 76](#)).

και τον εντοπισμό ενεργειών ξεπλύματος χρήματος. Ταυτόχρονα οργανώνεται και ένα δημόσιο σύστημα χρηματοοικονομικών πληροφοριών, που αναλύουν αναφορές ύποπτων συναλλαγών από τον ιδιωτικό τομέα και αποφασίζουν αν θα τις παραπέμψουν στην δικαιοσύνη. Σχεδιάζεται νομοθετικό πλαίσιο που στοχεύει στην δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. (Hagel, 2004)

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επιτυγχάνεται στο διεθνές οικονομικό πεδίο. Για να είναι αποτελεσματικά τα μέτρα που λαμβάνονται δεν πρέπει να αφορούν θεσμικές ρυθμίσεις σε εθνικό ή κοινοτικό επίπεδο αλλά απαιτείται νομική αλληλοϋποστήριξη και διεθνής συντονισμός και συνεργασία. Πιο αναλυτικά το νομικό πλαίσιο της ΕΕ να συνάδει με τα διεθνή πρότυπα. Η κοινοτική δράση θα πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τις συστάσεις της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (εφεξής η FATF), η οποία αποτελεί τον σημαντικότερο διεθνή φορέα που δραστηριοποιείται στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

3.6.Εθνική Ικανότητα Αντιμετώπισης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες

Η εθνική στρατηγική της Ελλάδας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος βρίσκεται σε φάση επεξεργασίας, με την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών. Το 1988 ψηφίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη η σύμβαση της Βιέννης για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών. (United.Nations, 1988). Αν και στόχευε κυρίως στον έλεγχο της διακίνησης ναρκωτικών, υπογράμμιζε την παράνομη και εγκληματική φύση του ξεπλύματος χρημάτων, ιδιαίτερα όσον αφορά το εμπόριο ναρκωτικών, γεγονός που αποτέλεσε σε κάθε περίπτωση ένα θετικό πρώτο βήμα αντιμετώπισης του φαινομένου για την παγκόσμια κοινότητα. Η σύμβαση υπογράφηκε από 171 χώρες και εφαρμόστηκε από 168, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας.

Επίσης έχουν ενσωματωθεί οι κάτωθι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- Πρώτη Οδηγία (91/308/ΕΟΚ): Ενσωματώθηκε με το Ν. 2331/1995, θεσπίζοντας βασικούς κανόνες για την καταπολέμηση του ΞΧ, κυρίως μέσω του τραπεζικού τομέα.
- Δεύτερη Οδηγία (2001/97/ΕΚ): Ενσωματώθηκε με το Ν. 3424/2005, διευρύνοντας την εμβέλεια του νομοθετικού πλαισίου ώστε να περιλαμβάνει περισσότερους τομείς και κατηγορίες επαγγελματιών (π.χ. δικηγόρους, λογιστές).
- Τρίτη Οδηγία (2005/60/ΕΚ): Ενσωματώθηκε με το Ν. 3691/2008, εισάγοντας πιο αυστηρά μέτρα δέουσας επιμέλειας και υποχρεώσεις για πρόληψη του ΞΧ.
- Τέταρτη Οδηγία (2015/849/ΕΚ), που επιδιώκει την ενίσχυση της διαφάνειας για την αντιμετώπιση του ΞΧ και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ)

- Πέμπτη Οδηγία (ΕΕ 2018/843): Η ενσωμάτωσή της πραγματοποιήθηκε με τροποποιήσεις στον Νόμο 4557/2018, ο οποίος αποτελεί το βασικό εθνικό νομοθέτημα για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το σχετικό σχέδιο νόμου τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση τον Αύγουστο του 2020 και η ενσωμάτωση ολοκληρώθηκε εντός του ίδιου έτους.
- Έκτη Οδηγία (ΕΕ 2018/1673): Η ενσωμάτωσή της έγινε με τον Νόμο 4816/2021, ο οποίος τροποποίησε τον Νόμο 4557/2018, ενισχύοντας περαιτέρω το νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. (Ε.Σ., 2024)

Με αυτές τις ενσωματώσεις, η Ελλάδα συμμορφώνεται πλήρως με τις ευρωπαϊκές οδηγίες για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, ενισχύοντας το νομικό και θεσμικό της πλαίσιο στον τομέα αυτό. Το Υπουργείο Οικονομικών είναι υπεύθυνο για το συντονισμό και την αποτελεσματικότητα των σχετικών μηχανισμών, ενώ έχει ιδρύσει την Επιτροπή Στρατηγικής για την ανάπτυξη πολιτικών που στοχεύουν στην πρόληψη του φαινομένου ξεπλύματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η Επιτροπή, υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα Οικονομικής Πολιτικής, παρακολουθεί διεθνείς εξελίξεις, συνεργάζεται με φορείς και διεθνείς οργανισμούς, και προωθεί συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα. Τα πρότυπα για την πρόληψη του ξεπλύματος χρημάτων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τα οποία διαμορφώθηκαν από την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), είναι διεθνείς μη δεσμευτικοί κανόνες ιδιαίτερης σημασίας. Λειτουργούν ως "κανονιστικός δείκτης αναφοράς", με τον οποίο όλες οι χώρες επιδιώκουν να συμμορφωθούν μέσω προληπτικών προσαρμογών και αξιολογήσεων από την FATF, το ΔΝΤ και τις διασυνοριακές επιχειρηματικές σχέσεις. Η μη υιοθέτηση αυτών των προτύπων μπορεί να οδηγήσει σε κατάταξη της χώρας ως υψηλού κινδύνου, με σοβαρές αρνητικές συνέπειες για το τραπεζικό σύστημα. Η Απόφαση 281/2009 (http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/commitments/commitments.pdf) της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων απαιτεί την εγκατάσταση ειδικού πληροφοριακού συστήματος για την πρόληψη του ξεπλύματος χρημάτων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το σύστημα πρέπει να υποστηρίζει τις εξής λειτουργίες:

- την αξιολόγηση και ταξινόμηση των πελατών σε κατηγορίες κινδύνου σύμφωνα με το οικονομικό και συναλλακτικό τους προφίλ
- την παρακολούθηση των συναλλαγών με βάση το προφίλ του πελάτη και την ανίχνευση ύποπτων συναλλαγών,
- τον έλεγχο πελατών και συναλλαγών έναντι των καταλόγων κυρώσεων της ΕΕ, του ΟΗΕ και των εγχώριων καταλόγων κυρώσεων. Οι έλεγχοι γίνονται σε πραγματικό χρόνο και περιοδικά για όλη την πελατειακή βάση. Επίσης, απαιτείται η χρήση συστημάτων για τον εντοπισμό ελλειπών πληροφοριών στις βάσεις δεδομένων των πελατών και την τήρηση αρχείων για τουλάχιστον πέντε χρόνια. (Ευρωπαϊκό.Ελεγκτικό.Συνέδριο, 2018)

3.6.1. Αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες: Ζητήματα Εφαρμογής και Προοπτικές Βελτίωσης

Σύμφωνα με την Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) για την Ελλάδα (2019), η χώρα διαθέτει ισχυρές βάσεις για την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML) και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (CFT). Ωστόσο, εντοπίζονται σημαντικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη δίωξη αυτών των εγκλημάτων και την αντιμετώπιση κινδύνων στον μη χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η Ελλάδα ολοκλήρωσε την πρώτη της εθνική αξιολόγηση των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας το 2018, αποκτώντας έτσι μια συνολική κατανόηση των απειλών που αντιμετωπίζει. Η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών αποτελεί μία από τις κυριότερες πηγές κινδύνου για νομιμοποίηση εσόδων, ενώ άλλοι παράγοντες περιλαμβάνουν τη διαφθορά και τη διακίνηση μεταναστών. Οι καθυστερήσεις στις διαδικασίες συχνά εμποδίζουν τη δίωξη της νομιμοποίησης εσόδων, και κρίνεται απαραίτητη η προτεραιοποίηση αυτών των ερευνών ως αυτοτελών αδικημάτων.

Στον τραπεζικό τομέα, η Ελλάδα εφαρμόζει μια εποπτική προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο, ενώ οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατανοούν την πιθανή έκθεσή τους σε εγκληματικές συναλλαγές. Ωστόσο, παρατηρούνται ελλείψεις στον μη

χρηματοπιστωτικό τομέα, καθώς επαγγελματίες όπως δικηγόροι και φοροτεχνικοί δεν διαθέτουν επαρκείς κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση των κινδύνων. Επιπλέον, η εποπτεία σε αυτόν τον τομέα παρουσιάζει ασυνέπειες, όπως η επιβολή κυρώσεων σε οντότητες που αποτυγχάνουν να εφαρμόσουν τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης.

Ενώ οι ερευνητές έχουν πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων που περιλαμβάνουν ενημερωμένες πληροφορίες πραγματικής κυριότητας, η συλλογή ακριβών και έγκαιρων πληροφοριών για τη ναυτιλιακή βιομηχανία παραμένει προβληματική. Η χρήση μετοχών και σύνθετων υπεράκτιων δομών αυξάνει τους κινδύνους.

Παρά τις προόδους σε πολλούς τομείς, η Ελλάδα καλείται να ενισχύσει την εποπτεία βάσει κινδύνου, να βελτιώσει την εφαρμογή προληπτικών μέτρων, να εστιάσει στις κατασχέσεις περιουσιακών στοιχείων και να αποτρέψει την κατάχρηση νομικών και μη κερδοσκοπικών δομών. (FATF., 2019)

Η έκθεση της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (FATF) για την Ελλάδα παρουσιάζει γενικά θετικά συμπεράσματα. Ειδικότερα, η έκθεση εξετάζει τον βαθμό συμμόρφωσης της χώρας με τις 40 συστάσεις που έχει διατυπώσει η Ομάδα, την αποτελεσματικότητα των πολιτικών που έχουν εφαρμοστεί και τις πιθανές κατευθύνσεις για την ενίσχυση του συστήματος. Οι αξιολογήσεις τεχνικής συμμόρφωσης μετρήθηκαν και τα αποτελέσματα έδειξαν:

- LC – σε μεγάλο βαθμό συμμόρφωση 55%
- C – συμμόρφωση 40%
- PC– μερική συμμόρφωση 5%
- NC – μη συμμόρφωση 0%.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Αξιολογήσεις τεχνικής συμμόρφωσης μπορούν να είναι C – συμμορφωμένο, LC – σε μεγάλο βαθμό συμμορφωμένο, PC – μερικώς συμμορφωμένο ή NC – μη συμμορφωμένο.

ΠΗΓΗ: <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-Greece-2019.pdf>

R.1- αξιολόγηση κινδύνου & εφαρμογή προσέγγισης βάσει κινδύνου LC
R.2- εθνική συνεργασία και συντονισμός LC
R.3 - αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες C
R.4 - δήμευση & προσωρινά μέτρα LC
R.5 - αδίκημα χρηματοδότησης τρομοκρατίας LC

R.6 - στοχευμένες οικονομικές κυρώσεις – τρομοκρατία και χρηματοδότηση τρομοκρατίας LC
R.7- στοχευμένες οικονομικές κυρώσεις διάδοση LC
R.8 -μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί H/Y PC
R.9 – νόμοι περί απορρήτου χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων C
R.10 – Δέουσα επιμέλεια πελατών C
R.11 – Τήρηση αρχείων C
R.12 – Πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα C
R.13 – H/Y τραπεζικής C
R.14 – Υπηρεσίες μεταφοράς χρημάτων ή αξίας C
R.15 – Νέες τεχνολογίες LC
R.16 – Εμβάσματα LC
R.17 – Εξάρτηση από τρίτους LC
R.18 – Εσωτερικοί έλεγχοι και υποκαταστήματα και θυγατρικές στο εξωτερικό C
R.19 – Χώρες υψηλότερου κινδύνου LC
R.20 – Αναφορά ύποπτων συναλλαγών C
R.21 – Υπόδειξη και εμπιστευτικότητα C
R.22 – Επιμέλεια πελατών LC
R.23 – Άλλα μέτρα LC
R.24 – Διαφάνεια & ΒΟ νομικών προσώπων LC
R.25 - Διαφάνεια & ΒΟ νομικών ρυθμίσεων LC
R.26 – Ρύθμιση και εποπτεία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων LC
R.27 – Εξουσίες εποπτείας C
R.28 – Ρύθμιση και εποπτεία DNFBPs LC
R.29 – Μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών C
R.30 – Αρμοδιότητες των αρχών επιβολής του νόμου και των ανακριτικών αρχών C
R.31 – αρχές επιβολής του νόμου και ανακριτικές αρχές C
R.32 – Ταχυμεταφορές H/Y PC
R.33 – Στατιστική LC
R.34 – Καθοδήγηση και ανατροφοδότηση LC
R.35 – Κυρώσεις LC
R.36 –Διεθνή μέσα LC
R.37 – Αμοιβαία νομική συνδρομή LC
R.38 – Αμοιβαία δικαστική συνδρομή: δέσμευση και δήμευση C
R.39 – Έκδοση C
R.40 – Άλλες μορφές διεθνούς συνεργασίας LC

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

4.1. Θεωρητικές Προσεγγίσεις για την Ποινική Πολιτική της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων

Η ποινική πολιτική για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος βασίζεται σε διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, οι οποίες αντανακλούν τις στρατηγικές προτεραιότητες των κρατών και των διεθνών οργανισμών. Οι τρεις κύριες προσεγγίσεις περιλαμβάνουν την κατασταλτική πολιτική, την προληπτική πολιτική και την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας.

4.1.1. Κατασταλτική Πολιτική

Η κατασταλτική πολιτική αποτελεί βασικό άξονα της ποινικής αντιμετώπισης του φαινομένου, με έμφαση στην επιβολή αυστηρών ποινών και στη δίωξη των εμπλεκομένων. Στόχος αυτής της προσέγγισης είναι η ενίσχυση της αποτροπής και η διασφάλιση της νομιμότητας του οικονομικού συστήματος.

Στο πλαίσιο της τιμωρίας, οι δράστες υποβάλλονται σε ποινικές κυρώσεις, όπως είναι τα πρόστιμα, η δήμευση περιουσιακών στοιχείων και οι ποινές φυλάκισης. Οι κυρώσεις αυτές επιδιώκουν να αναδείξουν την κοινωνική απαξία της εγκληματικής συμπεριφοράς και να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη στο νομικό σύστημα (Levi M. &., 2006). Παράλληλα, οι αυστηρές ποινές λειτουργούν ως αποτρεπτικός μηχανισμός για μελλοντικούς παραβάτες, περιορίζοντας τη συμμετοχή σε παράνομες δραστηριότητες (FATF., 2023)

FATF (2012-2023), International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, Paris, France, www.fatf-gafi.org/recommendations.html

Ωστόσο, η κατασταλτική πολιτική αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις. Ένα από τα κύρια εμπόδια είναι η πολυπλοκότητα του εντοπισμού των δραστών σε περιπτώσεις διασυνοριακού εγκλήματος. Το ξέπλυμα συχνά περιλαμβάνει πολύπλοκες δομές και διεθνείς οικονομικές συναλλαγές, γεγονός που περιπλέκει τις διωκτικές ενέργειες.

Επιπλέον, η φύση των οικονομικών εγκλημάτων καθιστά δύσκολη τη διάκριση μεταξύ νόμιμων και παράνομων δραστηριοτήτων, αυξάνοντας τις απαιτήσεις σε εξειδικευμένους πόρους και τεχνογνωσία (Levi M. &., 2006).

Παρά τις δυσκολίες, η κατασταλτική πολιτική παραμένει απαραίτητο εργαλείο για την αντιμετώπιση του φαινομένου, όταν συνδυάζεται με άλλες στρατηγικές, όπως η πρόληψη και η ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

4.1.2. Προληπτική Πολιτική

Η προληπτική πολιτική εστιάζει στον έγκαιρο εντοπισμό και την αποτροπή εγκληματικών δραστηριοτήτων. Αντί να επεμβαίνει κατόπιν της τέλεσης του εγκλήματος, επικεντρώνεται σε προληπτικά μέτρα, τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διαφάνειας και της νομιμότητας στο χρηματοοικονομικό σύστημα (FATF, 2023).

Ένας από τους βασικούς πυλώνες της προληπτικής πολιτικής είναι η παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών ροών. Ειδικότερα, προβλέπεται η υποχρεωτική υποβολή εκθέσεων ύποπτων συναλλαγών SARs, από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και η παρακολούθηση ασυνήθιστων συναλλαγών, όπως αυτές που υπερβαίνουν ορισμένα όρια ή παρουσιάζουν ασυνήθιστα μοτίβα. Αυτά τα μέτρα επιτρέπουν την έγκαιρη ανίχνευση ύποπτων δραστηριοτήτων και την παροχή κρίσιμων πληροφοριών στις αρμόδιες αρχές (Levi M. &., 2006).

Παράλληλα, η συμμόρφωση των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην πρόληψη. Μέσω των πολιτικών *Know Your Customer*, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να επαληθεύουν την ταυτότητα των πελατών τους, να παρακολουθούν τις δραστηριότητές τους και να διατηρούν αρχεία συναλλαγών για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι διαδικασίες αυτές μειώνουν την ανωνυμία στις συναλλαγές και περιορίζουν τη δυνατότητα των εγκληματικών δικτύων να εκμεταλλεύονται το χρηματοπιστωτικό σύστημα (FATF, 2023).

Η προληπτική πολιτική, με τη συστηματική εφαρμογή ελέγχων και ρυθμίσεων, επιδιώκει να μειώσει την πιθανότητα παρατατικών δραστηριοτήτων, ενώ παράλληλα προάγει τη συνεργασία μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των διωκτικών αρχών. Ωστόσο, η επιτυχία της εξαρτάται από την αποτελεσματική εφαρμογή των ρυθμιστικών πλαισίων και την προσαρμογή στις διαρκώς εξελισσόμενες στρατηγικές των εγκληματικών δικτύων.

4.1.3. Η Αρχή της Αναλογικότητας στην Επιβολή Κυρώσεων

Η αρχή της αναλογικότητας σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση μιας δίκαιης και αποτελεσματικής ποινικής πολιτικής για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, γιατί διασφαλίζει ότι οι κυρώσεις που επιβάλλονται είναι ανάλογες με τη σοβαρότητα της παραβατικής συμπεριφοράς, αποτρέποντας την επιβολή υπερβολικά αυστηρών ή δυσανάλογων ποινών, που θα μπορούσαν να έχουν αντίθετα αποτελέσματα (Ashworth, & Horder, 2013).

Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στοχεύει στην εξισορρόπηση της τιμωρίας και της προληπτικής δράσης. Οι κυρώσεις πρέπει να είναι επαρκώς αυστηρές ώστε να λειτουργούν αποτρεπτικά, αποθαρρύνοντας μελλοντικές παραβάσεις. Ωστόσο, υπερβολικά κατασταλτικές ποινές ενδέχεται να επιβαρύνουν την οικονομική λειτουργία και να περιορίσουν τα δικαιώματα των πολιτών. Ένα παράδειγμα είναι η δήμευση περιουσιακών στοιχείων, η οποία, εάν δεν εφαρμοστεί με αναλογικότητα, μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες. Η αρχή της αναλογικότητας διασφαλίζει τη νομιμότητα, αποτρέποντας την κατάχρηση εξουσίας από τις αρχές επιβολής του νόμου. Επιπλέον, ενισχύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στο νομικό σύστημα, καθώς οι κυρώσεις θεωρούνται δίκαιες και σύμφωνες με τις θεμελιώδεις αξίες της δικαιοσύνης. Αυτή η προσέγγιση δημιουργεί ένα νομικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και λογοδοσία.

Η εφαρμογή της καθίσταται πιο περίπλοκη σε διασυνοριακά ζητήματα, λόγω των διαφορετικών νομικών πλαισίων και κανονισμών μεταξύ κρατών. Η έλλειψη ενιαίων προσεγγίσεων μπορεί να οδηγήσει σε ανισότητες στην επιβολή κυρώσεων, καθιστώντας αναγκαία τη διεθνή συνεργασία και την εναρμόνιση των νομικών συστημάτων. Παρότι αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ποινικής πολιτικής, απαιτεί συνεχή αξιολόγηση και προσαρμογή ώστε να ανταποκρίνεται στις εξελισσόμενες προκλήσεις του διεθνούς περιβάλλοντος. (Ashworth, & Horder, 2013)

4.2. Η Σύμβαση του Στρασβούργου

Με πρωτοβουλία της Γαλλίας, οργανώθηκε η Σύμβαση του Στρασβούργου με στόχο τη βελτίωση της δικαστικής συνεργασίας της ΕΕ σε ποινικές υποθέσεις, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της νομιμοποίησης εσόδων από

παράνομες δραστηριότητες και της οικονομικής εγκληματικότητας, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Tampere 1999. Με τα άρθρα 23-26 κατά της εγκληματικότητας αναλύεται ότι η καταπολέμηση της εγκληματικότητας αποτελεί έναν από τους κεντρικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τη διαμόρφωση πολιτικών που προωθούν τη συνεργασία και την ενίσχυση της ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό:

- Ενίσχυση της Europol και Eurojust και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και με τη σύσταση μιας επιχειρησιακής ομάδας ευρωπαίων αρχηγών αστυνομίας και ενός ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού αστυνομικού σώματος αντίστοιχα. Αυτές οι πρωτοβουλίες απαιτούν ενισχυμένο δημοκρατικό και δικαστικό έλεγχο, ειδικά όσον αφορά την προστασία των δεδομένων. Προτείνεται, επίσης, η ενσωμάτωση της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στον κοινοτικό πυλώνα, με στόχο την επίτευξη νομοθετικής συνοχής και ισχυρότερων δημοκρατικών ελέγχων.
- Ποινικό Δίκαιο και Καταπολέμηση Νομιμοποίησης Παράνομων Εσόδων υπογραμμίζοντας την ανάγκη εναρμόνισης του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου, κυρίως σε θέματα εντοπισμού, δέσμευσης και κατάσχεσης παράνομων εσόδων. Παράλληλα, επισημαίνεται η ανάγκη αντιμετώπισης εμποδίων όπως το τραπεζικό απόρρητο και οι φορολογικοί παράδεισοι.
- Περιφερειακή Συνεργασία για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, με τη συμμετοχή κρατών-μελών και τρίτων χωρών που συνορεύουν με την ΕΕ, αναγνωρίζεται ως κρίσιμη. Ενθαρρύνεται η θέσπιση σαφών προτεραιοτήτων και πολιτικών στόχων στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.
- Οι εξωτερικές σχέσεις της Ένωσης καλούνται να λειτουργούν με ολοκληρωμένο και συνεπή τρόπο για την προώθηση του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Τονίζεται η ανάγκη για μεγαλύτερη ενημέρωση και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σε θέματα που αφορούν τις διαπραγματεύσεις και τις δραστηριότητες με τρίτες χώρες. Επιπλέον, εκφράζεται λύπη για την έλλειψη έμφασης στην ευθύνη της Ένωσης έναντι των μετακινήσεων πληθυσμών εκτός των συνόρων της. (Ε.Κ., 1999)

Η πρωτοβουλία εντάσσεται στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε., όπου η ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών κρίνεται επιτακτική λόγω της διασυνοριακής φύσης του οργανωμένου εγκλήματος.

Επιπρόσθετα, λαμβάνονται υπόψη οι αξιολογήσεις εμπειρογνομόνων μέσω του μηχανισμού που καθιερώθηκε με την Κοινή Δράση 97/827/ΔΕΥ (Union E. , 1997).

Η σύμβαση αποσκοπεί στη συμπλήρωση και βελτίωση υφιστάμενων διεθνών πράξεων συνεργασίας. Διατηρεί τη δυνατότητα εφαρμογής ευνοϊκότερων διμερών ή πολυμερών συμφωνιών. Μία από τις σημαντικότερες καινοτομίες είναι η άρση του τραπεζικού και εμπορικού απορρήτου στις περιπτώσεις αιτημάτων δικαστικής συνδρομής. Το μέτρο αυτό επιτρέπει την πρόσβαση σε πληροφορίες τραπεζικών λογαριασμών και συναλλαγών, ενισχύοντας τη διαφάνεια και την αποδοτικότητα στη δίωξη εγκλημάτων.

Η σύμβαση επεκτείνει τη δυνατότητα δικαστικής συνδρομής και στις υποθέσεις φορολογικού ενδιαφέροντος, καταργώντας περιορισμούς που ίσχυαν βάσει της συμφωνίας Σένγκεν. Το άρθρο 4 προβλέπει την υιοθέτηση μέτρων που διευκολύνουν την ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση προϊόντων εγκλήματος. Η διάταξη αυτή ενισχύει τη διασυνοριακή συνεργασία για τη διασφάλιση της νομιμότητας.

Η σύμβαση περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τήρηση ενιαίας εφαρμογής των διατάξεων μεταξύ των κρατών-μελών χωρίς επιφυλάξεις, καθώς και ειδικής πρόβλεψης για την απόρριψη αιτήσεων συνδρομής μόνο εάν θίγονται κρίσιμα εθνικά συμφέροντα.

Η πρωτοβουλία της Γαλλικής Δημοκρατίας για τη βελτίωση της δικαστικής συνδρομής ενσωματώνει μία πολυδιάστατη προσέγγιση για την καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας. Η σύμβαση αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα προς την ενοποίηση των διαδικασιών ποινικής δικαιοσύνης στο πλαίσιο της Ε.Ε., προάγοντας τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα και τη συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. (ΕΕ, 2020)

4.3. Η Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία

Μία από τις βασικές απαιτήσεις στην τραπεζική εποπτεία είναι η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συνόλου προτύπων για την δέουσα επιμέλεια πελατών (CDD). Τα πρότυπα αυτά περιλαμβάνουν τέσσερα βασικά στοιχεία (Banking, 2001).

- Πολιτική αποδοχής πελατών: Απαιτεί από τις τράπεζες να αναπτύξουν σαφείς πολιτικές και διαδικασίες αποδοχής πελατών, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των τύπων πελατών που ενδέχεται να παρουσιάζουν υψηλότερο από τον μέσο όρο κίνδυνο για την τράπεζα. Παράγοντες, όπως το υπόβαθρο των πελατών, η χώρα προέλευσης, η δημόσια ή υψηλού προφίλ θέση, οι συνδεδεμένοι λογαριασμοί, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες ή άλλοι δείκτες κινδύνου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την προετοιμασία αυτής της πολιτικής. Για τους πελάτες υψηλού κινδύνου απαιτείται πιο εκτενής δέουσα επιμέλεια.
- Ταυτοποίηση πελατών: Οι τράπεζες πρέπει να αποκτούν ικανοποιητικές πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα ενός νέου πελάτη και τον σκοπό της επιχειρηματικής σχέσης. Η επάρκεια των πληροφοριών εξαρτάται από τον τύπο του αιτούντος και το αναμενόμενο μέγεθος των λογαριασμών. Ειδικές απαιτήσεις πληροφοριών χρειάζονται όταν εφαρμόζονται μέτρα CDD σε Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα και σε πελάτες χωρίς φυσική παρουσία.
- Συνεχής παρακολούθηση λογαριασμών υψηλού κινδύνου: Οι τράπεζες πρέπει να κατανοούν τη φυσιολογική και λογική δραστηριότητα των λογαριασμών των πελατών τους, ώστε να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές στις αρμόδιες αρχές.
- Διαχείριση κινδύνων: Τα κανάλια αναφοράς ύποπτων συναλλαγών πρέπει να καθορίζονται σαφώς για την αποτελεσματική επικοινωνία. Οι ρόλοι του εσωτερικού ελέγχου και των προγραμμάτων εκπαίδευσης προσωπικού πρέπει να τονίζονται για την εξασφάλιση αποτελεσματικής διαχείρισης κινδύνων. Το προσωπικό των τραπεζών πρέπει να λαμβάνει επαρκή συνεχή εκπαίδευση σχετικά με τις διαδικασίες CDD. Οι λειτουργίες ελέγχου πρέπει να στελεχώνονται κατάλληλα, καθώς ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση της διαχείρισης κινδύνων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ορισμός του «πελάτη» στη δήλωση «Customer Due Diligence for Banks» που εκδόθηκε από την Επιτροπή Βασιλείας το 2001 περιλαμβάνει:

- i) Το άτομο ή την οντότητα που διατηρεί λογαριασμό στην τράπεζα ή όσους διατηρούν λογαριασμό εκ μέρους κάποιου άλλου (δηλαδή, τους πραγματικούς δικαιούχους).
- ii) Τους δικαιούχους συναλλαγών που εκτελούνται μέσω επαγγελματιών διαμεσολαβητών.

iii) Οποιοδήποτε άτομο ή οντότητα συνδεδεμένη με μια χρηματοοικονομική συναλλαγή που μπορεί να θέσει σημαντικό κίνδυνο για τη φήμη ή άλλους κινδύνους για την τράπεζα. (Banking, 2001).

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διεθνή χρηματοοικονομική ρύθμιση, θέτοντας κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και της ορθής λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος. Παρά τη σημασία της, η εφαρμογή των κανονισμών συχνά αναδεικνύει προκλήσεις, όπως η εξισορρόπηση μεταξύ εθνικής αυτονομίας και διεθνών δεσμεύσεων, καθώς και αποκλίσεις στις ρυθμιστικές προσεγγίσεις μεταξύ χωρών. Η ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ φορέων κρίνεται απαραίτητη για την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος, την προστασία των καταναλωτών και τη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας. (Γκόρτσου , 2005)

4.4. Οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος στον τραπεζικό τομέα

Στα πλαίσια της ανάλυσης εντοπίστηκαν τα παρακάτω συμπεράσματα για την τις ενέργειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του φαινομένου. Αρχικά υπάρχει θεσμικός κατακερματισμός και έλλειψη συντονισμού μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών, καθώς και κατακερματισμός αρμοδιοτήτων σε φορείς εποπτείας και επιβολής κυρώσεων. Έλλειψη ενιαίας εποπτικής αρχής σε επίπεδο ΕΕ που δημιουργεί συνθήκες πολυπλοκότητας και καθυστερήσεις στη εφαρμογή νομοθεσίας. Οι συνθήκες αυτές αυξάνουν τον κίνδυνο εκμετάλλευσης αδυναμιών από παράγοντες που αναζητούν τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων. Επίσης υπάρχει ανεπαρκής εκτίμηση και αντιμετώπιση κινδύνων και αδυναμία δημοσίευσης αξιόπιστων στατιστικών για την αξιολόγηση της έκτασης του φαινομένου.

Δίνονται οι απαραίτητες συστάσεις με ελαστικότητα ως προς την εφαρμογή. Προτείνεται βελτίωση εκτιμήσεων κινδύνων με έγκαιρη επικαιροποίηση στοιχείων. Ενίσχυση του νομικού πλαισίου με επιλογή της χρήσης κανονισμών αντί οδηγιών για την άμεση και συνεπή ισχύ της νομοθεσίας. Αποτελεσματική αξιοποίηση εξουσιών από την ΕΑΤ και

την Επιτροπή με βελτίωση της διαδικασίας για παραβιάσεις της νομοθεσίας μέσω εσωτερικών κατευθυντήριων γραμμών και αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων. Αναβάθμιση της καθοδήγησης και της ανταλλαγής πληροφοριών από την ΕΑΤ και δημιουργία εσωτερικής πολιτικής στην ΕΚΤ για τη βελτίωση της συνεργασίας με τις εθνικές αρχές. (ΕΕΣ, 2021).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω της νομοθετικής πρότασης για τον Κανονισμό σχετικά με την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για σκοπούς ξεπλύματος χρημάτων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ανταποκρίθηκε στις εκκλήσεις για αυστηρότερους, πιο ομοιόμορφους και άμεσα εφαρμοστέους κανόνες της ΕΕ για το ξέπλυμα χρημάτων. Η πρόταση που παρουσιάστηκε στις 20 Ιουλίου 2021 συνδέεται με τις συνοδευτικές νομοθετικές προτάσεις για την έκτη Οδηγία κατά της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (AML) και για την αναθεώρηση του Κανονισμού 2015/847 που αφορά την ιχνηλασιμότητα των χρηματικών μεταφορών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021).

Το νομοθετικό πακέτο σχεδιάστηκε για να εκπληρώσει τον στόχο της θέσπισης ενός ενιαίου ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου για το ξέπλυμα χρημάτων και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως είχε ανακοινωθεί στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής στις 7 Μαΐου 2020 (Eucrim, 2021). Ο προτεινόμενος κανονισμός αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των αδυναμιών που εντοπίστηκαν κατά την αξιολόγηση της τρέχουσας προσέγγισης της ΕΕ, η οποία καθορίζει τις υποχρεώσεις των ιδιωτικών φορέων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρημάτων μέσω μη άμεσα εφαρμοστέων οδηγιών. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η έλλειψη άμεσης εφαρμογής και η ασάφεια της υπάρχουσας νομοθεσίας οδήγησαν σε κατακερματισμό στην εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ κατά μήκος εθνικών γραμμών καθώς και σε αποκλίνοντες ερμηνείες. Αυτό δυσχεραίνει την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων σε διασυνοριακές καταστάσεις και ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την κατάλληλη προστασία της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ (FATF, 2021). Η υπάρχουσα κατάσταση προκαλεί επίσης πρόσθετα κόστη και βάρη για τους φορείς που παρέχουν διασυνοριακές υπηρεσίες και οδηγεί σε ρυθμιστικό αθέμιτο ανταγωνισμό.

Η προτεινόμενη νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο θα συνεχίσει να ρυθμίζεται μέσω της 6ης Οδηγίας AMLD. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021). Ωστόσο, η πρόταση για τον κανονισμό

δεν μεταφέρει απλώς τους κανόνες από τις υπάρχουσες Οδηγίες AML, αλλά εισάγει και αρκετές αλλαγές για την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου εναρμόνισης και σύγκλισης στην εφαρμογή των κανόνων AML/CFT σε όλη την ΕΕ. Ορισμένες από τις βασικές αλλαγές περιλαμβάνουν τη διεύρυνση της λίστας των φορέων που έχουν υποχρέωση να αποτρέπουν το ξέπλυμα χρημάτων και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ώστε να περιλαμβάνει παρόχους υπηρεσιών κρυπτονομισμάτων και άλλους τομείς, όπως τις πλατφόρμες χρηματοδότησης μέσω διαδικτύου και τους φορείς επένδυσης μετανάστευσης. Οι εσωτερικές πολιτικές, οι έλεγχοι και οι διαδικασίες για τη διαχείριση κινδύνων διευκρινίζονται, και οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας (CDD) σε σχέση με τα τελωνεία γίνονται πιο σαφείς. Η Επιτροπή προτείνει επίσης έναν νέο κανονισμό για τη διαδικασία επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, ο οποίος ευθυγραμμίζεται καλύτερα με τους κανόνες προστασίας δεδομένων της ΕΕ και ενισχύει τα μέτρα κατά της κατάχρησης των ανώνυμων τίτλων. Η Επιτροπή αναμένει ότι το νέο κανονιστικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών προτύπων, θα εφαρμοστεί μέχρι το τέλος του 2025 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021).

Εν τω μεταξύ, για τις τρίτες χώρες, προτείνεται η ύπαρξη δύο καταλόγων χωρών που ευθυγραμμίζονται στενότερα με τους καταλόγους της FATF, ενώ χώρες που ενδέχεται να μην είναι στη λίστα της FATF, αλλά θέτουν συγκεκριμένο κίνδυνο για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της ΕΕ, θα μπορούν επίσης να αναγνωρίζονται από την Επιτροπή για την εφαρμογή ενισχυμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας (FATF, 2021).

4.5. Σύσταση της AMLA

Στις 20 Ιουλίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε μία δέσμη νομοθετικών προτάσεων που στοχεύουν στη θωράκιση των υφιστάμενων κανόνων και στην υιοθέτηση νέων μέτρων. Οι προτάσεις αυτές ενσωματώνουν μία ολιστική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την ενίσχυση της συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. [eucrim 3/2021, 154-155](#). Τα βασικά στοιχεία των προτάσεων αφορούσαν την σύσταση της AMLA που θα έχει την εξουσία να επιβάλλει κυρώσεις και ποινές, ενώ θα λειτουργεί ως συντονιστικός φορέας για τις εθνικές Μονάδες Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών Η

της αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ενιαίου εποπτικού πλαισίου.(EuropeanParliament, 2021).

Καθορισμός κανόνων για τις μεταφορές χρηματικών ποσών με στόχο την βελτίωση της διαφάνειας και της ιχνηλασιμότητας των μεταφορών χρηματικών ποσών, περιλαμβανομένων των κρυπτοστοιχείων. Στόχος είναι η ενίσχυση των μηχανισμών παρακολούθησης και η μείωση των κινδύνων κατάχρησης των κρυπτονομισμάτων για παράνομες δραστηριότητες (European Union, 2022).

Επίσης κανονισμός για τις υποχρεώσεις του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Περιλαμβάνει την υποχρέωση αναφοράς ύποπτων συναλλαγών και την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας για την ταυτοποίηση πελατών (EUR-Lex, 2015).

Η δέσμη νομοθετικών προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της ΕΕ για την καταπολέμηση της χρηματοοικονομικής εγκληματικότητας. Με τη σύσταση της AMLA, την αναθεώρηση των υφιστάμενων κανονισμών και τη θέσπιση νέων υποχρεώσεων για τον ιδιωτικό τομέα, η ΕΕ επιδιώκει να ενισχύσει τη διαφάνεια και την ασφάλεια στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Στις 22 Φεβρουαρίου 2024 εκπρόσωποι του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με την έδρα του οργανισμού. Η AMLA θα εδρεύει στη Φρανκφούρτη και θα αρχίσει να λειτουργεί στα μέσα του 2025. (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024)

4.6. FATF

Το 1989 φόρουμ ηγετών μεγάλων βιομηχανικών χωρών, οργανώνει τη σύνοδο κορυφής G7 που επεδίωξε να επεκτείνει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, ιδιαίτερα της διακίνησης ναρκωτικών (G7, 1989). Δημιούργησαν την FATF για να βοηθήσουν τις εθνικές αρχές να αξιοποιήσουν την αξία πληροφοριών των χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Η FATF δήλωσε επανειλημμένα τις «40 συστάσεις» της ως «βέλτιστη πρακτική» και 205 χώρες ποινικοποιούν το ξέπλυμα χρήματος και συμμετέχουν σε ένα συντονισμένο παγκόσμιο δίκτυο. Πρακτικά, οι νόμοι που βασίζονται στα πρότυπα της FATF απαιτούν από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες

επιχειρήσεις να τηρούν περίπλοκες υποχρεώσεις συμμόρφωσης, να επαληθεύουν την ταυτότητα και την πηγή κεφαλαίων των πελατών τους, να παρακολουθούν οικονομικές συναλλαγές και να αναφέρουν συγκεκριμένους τύπους συναλλαγών και «ύποπτων» δραστηριοτήτων στις αρχές. Οι συστάσεις της FATF αναθεωρούνται περιοδικά, για να διασφαλιστεί ότι ανταποκρίνονται στα τρέχοντα προβλήματα και στην αντιμετώπιση των απειλών για το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τον Οκτώβριο του 2013, η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης και η Ομάδα Εργασίας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς της G20 συνδιοργάνωσαν την τρίτη συνάντηση εμπειρογνομόνων για τη διαφθορά. Οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν σε ζητήματα υψηλής προτεραιότητας, όπως η διαφάνεια και η πιστοποίηση της πραγματικής ιδιοκτησίας νομικών προσώπων. Αυτά τα θέματα κρίνονται ζωτικής σημασίας όχι μόνο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρημάτων και της διαφθοράς, αλλά και για τη διασφάλιση φορολογικής διαφάνειας και την ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης.

Ένα από τα βασικά εμπόδια που εντοπίστηκαν αφορά την έλλειψη διαφάνειας σχετικά με την πραγματική ιδιοκτησία των νομικών προσώπων, η οποία δυσχεραίνει τον εντοπισμό των εσόδων που προέρχονται από πράξεις διαφθοράς. Οι συμμετέχοντες αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τις κύριες προκλήσεις στον καθορισμό της πραγματικής ιδιοκτησίας σε υποθέσεις διαφθοράς, ενώ διερεύνησαν πιθανά μέτρα που μπορούν να υιοθετηθούν για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Τα συμπεράσματα των συζητήσεων ενίσχυσαν τις προσπάθειες της FATF για την παροχή κατευθυντήριων οδηγιών στον συγκεκριμένο τομέα.

Επιπλέον, παρουσιάστηκαν παραδείγματα συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών αρχών, με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας στην καταπολέμηση της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ενδεικτικά, προτάθηκαν η σύσταση διυπηρεσιακών ομάδων εργασίας και η εφαρμογή μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών για τη διευκόλυνση ερευνών που αφορούν διαφθορά, δωροδοκία και ξέπλυμα χρημάτων.

Τέλος, οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι οι συστάσεις της FATF παρέχουν ένα ισχυρό πλαίσιο για την υποστήριξη της καταπολέμησης της διαφθοράς. Ωστόσο, επισημάνθηκε η ανάγκη για περαιτέρω διάχυση γνώσης σχετικά με τις συστάσεις και τα πλεονεκτήματά τους στις αντιδιαφθορικές πρωτοβουλίες. (FATF, 2014).

Στο πλαίσιο αυτό, η FATF, με την άμεση συνεισφορά ειδικών από την G20, δημοσίευσε βέλτιστες πρακτικές που προσφέρουν καθοδήγηση στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στους επαγγελματίες. Αυτές οι πρακτικές αξιοποιούν τα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενισχύοντας τον ρόλο τους στις διεθνείς προσπάθειες κατά της διαφθοράς. (FATF, 2013b) Τον Οκτώβριο του 2019, η FATF ξεκίνησε μια στρατηγική αναθεώρηση για να βελτιώσει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα και να καθοδηγήσει και να οδηγήσει σε συμμόρφωση των χωρών με το πλαίσιο πολιτικής της. (FATF, 2019c)

Τα κύρια σημεία περιλάμβαναν:

- Τροποποιήσεις στις συστάσεις, ώστε να ενισχυθεί η αξιολόγηση και ο μετριασμός των κινδύνων παραβιάσεων στοχευμένων οικονομικών κυρώσεων, με τον ιδιωτικό τομέα να συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση αυτών των αλλαγών.
- Αντιμετώπιση των προκλήσεων λόγω COVID-19 με την ενθάρρυνση του συντονισμού μεταξύ των χωρών για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της πανδημίας στα συστήματα AML/CFT. Επίσης επικοινωνία με τον ιδιωτικό τομέα για την εφαρμογή μέτρων και συνεργασία με μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς για τη διαφάνεια στη διάθεση ανθρωπιστικής βοήθειας.
- Συνεργασία και έρευνες καθώς η FATF δημοσίευσε έκθεση σχετικά με το ξέπλυμα χρημάτων και το παράνομο εμπόριο άγριας ζωής, υπογραμμίζοντας τη σημασία μιας συντονισμένης προσέγγισης μεταξύ δημόσιων αρχών, ιδιωτικού τομέα και κοινωνίας των πολιτών.
- Εικονικά περιουσιακά στοιχεία και διαφάνεια, προχωρώντας σε ενίσχυση των απαιτήσεων για τη διαφάνεια και την πραγματική ιδιοκτησία νομικών προσώπων.
- Ενημέρωση και διάχυση πληροφορίας με την έκδοση του Business Bulletin συνέχισε, παρέχοντας θεματικές εκδόσεις και οδηγούς, όπως για την ψηφιακή ταυτότητα. Παράλληλα, η FATF διατηρεί ειδική σελίδα στον ιστότοπό της για τον ιδιωτικό τομέα, με τακτικές ενημερώσεις για σχετικά θέματα.

Η συνολική προσπάθεια της FATF αποσκοπεί στην ενίσχυση της συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα και στη διατήρηση της διαφάνειας, προσαρμόζοντας τις δράσεις της στις σύγχρονες προκλήσεις. (FATF, 2020)

Αναμφισβήτητα το μέτρο επιτυχίας περιλάμβανε μια ουσιαστική μείωση των βλαβών από σοβαρά εγκλήματα με κίνητρα κέρδους και άλλα οικονομικά υποδεικνυόμενα εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας. Η κοινωνική και οικονομική ζημιά που προκαλείται από την τρομοκρατία, τη διακίνηση ναρκωτικών, ανθρώπων και όπλων, τη διαφθορά, την απάτη, τη φοροδιαφυγή και άλλα σοβαρά εγκλήματα είναι τεράστια. Η ουσιαστική μείωση των επιπτώσεών τους ωφελεί εκατομμύρια ανθρώπους που επηρεάζονται άμεσα και κάθε κοινότητα, οικονομία και κοινωνία. Δυστυχώς, τα δεδομένα για την τεκμηρίωση εκτιμήσεων κόστους και ζημίας είναι αναξιόπιστα. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι οι κοινωνικές βλάβες δεν μπορούν να εντοπιστούν αλλά ότι δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα σχετικά με τις βλάβες από το έγκλημα και τον αντίκτυπο των επιλογών πολιτικής, ώστε να σχεδιαστούν κατάλληλες στρατηγικές για την αποτροπή του φαινομένου. (Cassara, 2017).

Έτσι εντοπίζεται το βασικό πρόβλημα για την αντιμετώπιση του καθώς η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας για την οικονομία και το χρηματοπιστωτικό σύστημα της ΕΕ και για την ασφάλεια των πολιτών της. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2021, παρουσίασε μια σειρά νομοθετικών προτάσεων με στόχο την ενίσχυση των κανόνων της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτές οι προτάσεις περιλαμβάνουν την ενίσχυση της κεντρικής διαχείρισης και επεξεργασίας βάσεων δεδομένων που αφορούν το AML, την απόδοση ποινικών ευθυνών σε φυσικά πρόσωπα των υπόχρεων φορέων, τη βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας των διωκτικών αρχών των κρατών μελών της ΕΕ και την περαιτέρω αξιοποίηση της τεχνολογίας για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. (EL, 2021)

4.6.1 Διεθνές Καθεστώς

Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έχει διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη χάραξη και προώθηση διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, παράγοντας που οδηγεί στον έλεγχο της διακίνησης παράνομου χρήματος. Στο πλαίσιο αυτό, ήδη από το 1984, η Γενική Συνέλευση υιοθέτησε το ψήφισμα 39/141, με το οποίο απηύθυνε έκκληση προς το

Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) να αναθέσει στην Επιτροπή για τα Ναρκωτικά (Commission on Narcotic Drugs - CND) την εκπόνηση σχεδίου διεθνούς σύμβασης που θα στοχεύει στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών. (Nations, 1984).

Στο πλαίσιο της εντατικοποίησης των διεθνών προσπαθειών, η Γενική Συνέλευση προχώρησε το 1987 στην υιοθέτηση του ψήφισματος 42/111, με το οποίο δόθηκαν περαιτέρω οδηγίες για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, το ψήφισμα 42/111 ζήτησε τη σύγκληση διακυβερνητικής ομάδας εμπειρογνομόνων με στόχο τη συστηματική και εμπεριστατωμένη επεξεργασία του σχεδίου σύμβασης (Nations, 1987).

Η πρωτοβουλία αυτή οδήγησε στη σύνταξη και υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών και Ψυχοτρόπων Ουσιών το 1988, η οποία αποτελεί βασικό εργαλείο της διεθνούς κοινότητας για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος στον τομέα των ναρκωτικών (Boister, 2001). Η σύμβαση αυτή εδραίωσε τη νομική βάση για τη διεθνή συνεργασία στην ποινική δίωξη των εγκλημάτων που σχετίζονται με ναρκωτικές ουσίες, ενώ έθεσε και το πλαίσιο για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και την έκδοση δραστών μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών

Στη 10η ειδική σύνοδο της Επιτροπής για τα Ναρκωτικά (Φεβρουάριος 1988, Βιέννη), εξετάστηκε το σχέδιο, με ορισμένα άρθρα να παραπέμπονται στη Διάσκεψη για την τελική έγκριση της Σύμβασης. Η διαδικασία έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία μιας διεθνούς σύμβασης με στόχο την αντιμετώπιση του προβλήματος της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο με το ψήφισμα 1988/8 αποφάσισε τη σύγκληση Διάσκεψης Πληρεξουσίων για την υιοθέτηση μιας διεθνούς σύμβασης κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών. Η Διάσκεψη ορίστηκε να πραγματοποιηθεί στη Βιέννη, με πρόσκληση συμμετοχής στους ίδιους φορείς που είχαν συμμετάσχει στο Διεθνές Συνέδριο για την Κατάχρηση Ναρκωτικών. Η Ομάδα υπέβαλε την τελική της έκθεση στη Διάσκεψη (E/CONF.82/3). Αυτές οι αποφάσεις διασφάλισαν την ολοκλήρωση της διαδικασίας για τη δημιουργία μιας ενιαίας διεθνούς συμφωνίας κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών. (htt13) Αναδεικνύονται οι κίνδυνοι διακίνησης και κατανάλωσης ναρκωτικών ουσιών, καθώς και τη σύνδεση της παράνομης διακίνησης με άλλες οργανωμένες εγκληματικές δραστηριότητες. Για πρώτη φορά σε

διεθνές επίπεδο, καταγράφεται ότι η παράνομη διακίνηση παράγει σημαντικά οικονομικά οφέλη, επιτρέποντας στις διεθνείς εγκληματικές οργανώσεις να διαφθείρουν κυβερνήσεις, νόμιμες επιχειρήσεις και κοινωνίες. Τα κράτη-μέρη της Σύμβασης δεσμεύονται να λάβουν μέτρα για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (United, 2009).

4.6.2 Διαμόρφωση εθνικών πολιτικών και διακρατική συνεργασία.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η διακυβερνητική ομάδα χρηματοοικονομικής δράσης, συστάθηκε από την Ομάδα των 7 (G7) το 1989 και έχει την έδρα της στο Παρίσι. (htt18) Στα 39 μέλη της FATF συγκαταλέγονται οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία και η Κίνα, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και 14 κράτη μέλη της ΕΕ. Οι έννοιες και οι αρχές που διέπουν τις διεθνείς οικονομικές ρυθμίσεις αποτελούν σημαντικό πεδίο ανάλυσης και παρέμβασης. Στο πλαίσιο αυτό, διακρίνεται ιδιαίτερα η συμβολή της ήπιας διεθνούς οικονομικής νομοθεσίας (*soft International economic law*), η οποία αναφέρεται σε κανόνες, πρότυπα και οδηγίες που δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά επιδιώκουν να καθοδηγήσουν τη διαμόρφωση εθνικών πολιτικών και τη διακρατική συνεργασία.

Η ήπια διεθνής νομοθεσία, ενώ δεν φέρει τη νομική υποχρεωτικότητα της κλασικής διεθνούς νομοθεσίας, επηρεάζει σημαντικά το ρυθμιστικό πλαίσιο πολλών κρατών μέσω της ενσωμάτωσής της σε εθνικές πολιτικές ή της άσκησης ηθικής και πολιτικής πίεσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η λειτουργία αυτών των κανόνων σε κανονιστικά πλαίσια όπως η FATF, που έχει ως στόχο την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του ξεπλύματος χρήματος.

Η επίδραση αυτών των αρχών στη διαμόρφωση της οικονομικής νομοθεσίας γίνεται ορατή μέσα από τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη προσαρμόζονται στις συστάσεις οργανισμών που λειτουργούν σε αυτό το πλαίσιο, όπως η FATF, και υιοθετούν πρακτικές που εναρμονίζονται με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές. (Γκόρτσου, 2005)

Η FATF αποτελεί τον διεθνή οργανισμό εποπτείας για θέματα που αφορούν το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ως διακυβερνητικό όργανο, η FATF θέτει διεθνή πρότυπα με στόχο την πρόληψη αυτών των παράνομων δραστηριοτήτων, καθώς και τη μείωση των κοινωνικών επιπτώσεών τους. Οι δραστηριότητές της επικεντρώνονται στην αναγνώριση μεθόδων και τάσεων που αξιοποιούνται από

εγκληματίες για τη νομιμοποίηση παράνομων περιουσιακών στοιχείων ή τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών. Παράλληλα, επιδιώκει την ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας έναντι αυτών των φαινομένων και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας με την οποία οι χώρες εφαρμόζουν τα σχετικά πρότυπα (http16).

4.6.3. Αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 1991, η Ευρωπαϊκή Ένωση, με βάση τα πρότυπα της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), εισήγαγε την πρώτη Οδηγία για την Καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος. Η Οδηγία αυτή είχε ως κύριο στόχο την αποτροπή της εκμετάλλευσης της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων εντός της ενιαίας αγοράς από εγκληματικά δίκτυα, καθώς και την εναρμόνιση των μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη-μέλη για την αντιμετώπιση του φαινομένου (FATF Standards, 2003).

Μετά από την αρχική οδηγία ακολούθησαν τροποποιήσεις στα πρότυπα και να εισαγωγή αυστηρότερων κανόνων. Οι τροποποιήσεις αφορούσαν τη διευρυμένη διεθνή αναγνώριση των σοβαρών συνεπειών του ξεπλύματος χρήματος, καθώς και την ανάγκη αντιμετώπισης των νέων μεθόδων που χρησιμοποιούνται από εγκληματίες. Παράλληλα, ενισχύεται το νομικό πλαίσιο με την εισαγωγή νομοθετικών πράξεων ποινικού δικαίου, με στόχο την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του φαινομένου.

Η 4η Οδηγία ΚΕΧ (2015/849) είχε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά

- Υποχρέωση εκτίμησης κινδύνων σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό επίπεδο.
- Εισαγωγή ρυθμίσεων για τον πραγματικό δικαιούχο εταιρειών και οντοτήτων.
- Καθορισμός υποχρεώσεων στις χώρες καταγωγής και υποδοχής για εταιρείες που δραστηριοποιούνται διακρατικά εντός της ΕΕ.
- Ενίσχυση των εξουσιών των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών.
- Απλούστευση της διαδικασίας δέουσας επιμέλειας.
- Επέκταση των κανόνων στην αγορά υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών.
- Διεύρυνση του ορισμού των πολιτικώς εκτεθειμένων προσώπων.

- *Τήρηση αρχείων για ύποπτες δραστηριότητες, με δυνατότητα επέκτασης της περιόδου διατήρησης έως 10 έτη.*
- *Μείωση του ορίου για πληρωμές τοις μετρητοίς που ενεργοποιούν ελέγχους ΚΕΧ στα 10.000 ευρώ.*

Η 5η Οδηγία για την Καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος, γνωστή ως Οδηγία (ΕΕ) 2018/843, εγκρίθηκε στις 30 Μαΐου 2018, με υποχρέωση των κρατών-μελών να την ενσωματώσουν στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 10 Ιανουαρίου 2020. Η συγκεκριμένη Οδηγία διεύρυνε σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της, εισάγοντας νέα και αυστηρότερα μέτρα, τα οποία περιλαμβάνουν:

- *Την υποχρέωση τήρησης αρχείων τόσο από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και από μη χρηματοπιστωτικούς φορείς, όπως δικηγόρους, συμβολαιογράφους, λογιστές και κτηματομεσίτες.*
- *Αναλυτικούς ορισμούς για διάφορες εγκληματικές δραστηριότητες.*
- *Διαδικασίες εντοπισμού, παρακολούθησης, δήμευσης και κατάσχεσης περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές ενέργειες.*
- *Μέτρα για την πρόληψη και καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.*
- *Διασφάλιση της διαφάνειας στις διασυνοριακές μεταφορές κεφαλαίων.*
- *Απαιτήσεις για την ενίσχυση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών-μελών.*
- *Επέκταση του πεδίου εφαρμογής ώστε να συμπεριλάβει ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία, όπως τα κρυπτονομίσματα.*

Παράλληλα, η Οδηγία πλαισιώνεται από άλλες νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ο Κανονισμός για την ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, ο οποίος στοχεύει στην αύξηση της διαφάνειας για τον εντοπισμό εγκληματικών και τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, καθώς και η Οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου, η

οποία διασφαλίζει τη συνοχή και την εναρμόνιση των ορισμών των σχετικών αδικημάτων. (ΕΛ, 2021).

Η 4η Οδηγία ΚΕΧ εισήγαγε το πλαίσιο για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος με έμφαση στην εκτίμηση κινδύνων, τη διαφάνεια και τη διεύρυνση της εποπτείας. Η 5η Οδηγία ΚΕΧ επεκτείνει περαιτέρω το πλαίσιο αυτό, εστιάζοντας στις σύγχρονες προκλήσεις, όπως η ρύθμιση των κρυπτονομισμάτων και η ενίσχυση της διαφάνειας και της συνεργασίας μεταξύ κρατών-μελών. (Ειδική έκθεση, 2021)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύεται αποφασιστικά στον αγώνα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Δεν πρέπει να υπάρχει καμία ανοχή για τα παράνομα χρήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πρόσφατη αύξηση των εγκληματικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 αποτελεί υπενθύμιση ότι οι εγκληματίες θα εκμεταλλευτούν κάθε δυνατή οδό για την πραγματοποίηση των παράνομων δραστηριοτήτων τους εις βάρος της κοινωνίας. Η ΕΕ πρέπει να είναι εξίσου αποφασισμένη να διασφαλίσει ότι οι εγκληματίες δεν επωφελούνται από τα έσοδα αυτών των εγκλημάτων.

Για πάνω από τριάντα χρόνια, η ΕΕ έχει αναπτύξει ένα ισχυρό κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το οποίο έχει επικυρωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κανονισμοί της ΕΕ είναι ιδιαίτερα αυστηροί και υπερβαίνουν τα διεθνή πρότυπα που έχει θεσπίσει η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF). Το εύρος των επιχειρήσεων και επαγγελμάτων που υπόκεινται στους κανονισμούς αυτούς έχει επεκταθεί σταδιακά. Ωστόσο, υπάρχει αυξανόμενη συναίνεση ότι το υφιστάμενο πλαίσιο χρειάζεται σημαντικές βελτιώσεις. Οι μεγάλες αποκλίσεις στην εφαρμογή του και οι σοβαρές αδυναμίες στην επιβολή των κανόνων πρέπει να αντιμετωπιστούν. Αυτά περιλαμβάνουν καλύτερη εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων, λεπτομερέστερο και εναρμονισμένο κανονιστικό πλαίσιο, υψηλής ποιότητας και συνεπή εποπτεία, διασύνδεση των κεντρικών μητρώων τραπεζικών λογαριασμών και ισχυρότερο μηχανισμό συντονισμού των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών.

Αυτή η προσέγγιση υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε ψήφισμά του στις 19 Σεπτεμβρίου 2019, ζήτησε την επιτάχυνση των πρωτοβουλιών που ενισχύουν τις δράσεις AML/CFT σε επίπεδο ΕΕ και την ταχεία ενσωμάτωση των κανόνων από τα κράτη-μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Προκλήσεις και Αδυναμίες της Ποινικής Πολιτικής

5.1. Κενά και Περιορισμοί στη Νομοθεσία για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Η νομοθεσία που αφορά τον έλεγχο για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τις τελευταίες δεκαετίες, ιδιαίτερα μέσα από τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης και τις διεθνείς συμβάσεις, Σύμβαση του Παλέρμο (UNODC, 2000), Σύμβαση της Βιέννης (UNODC, 1988). Παρόλα αυτά, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά και περιορισμοί που εμποδίζουν την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Παρά τη διεθνή εναρμόνιση των νομοθεσιών, παρατηρείται διαφορετικός βαθμός υιοθέτησης και εφαρμογής των προτύπων από τα κράτη. Η FATF έχει επισημάνει ότι αρκετές χώρες εφαρμόζουν μερικώς τις οδηγίες, γεγονός που επιτρέπει τη δημιουργία ασφαλών λιμανιών για παράνομες συναλλαγές (FATF, 2021). Αυτή η ασυνεπής εφαρμογή συμβάλλει στη μετατόπιση των εγκληματικών δραστηριοτήτων σε περιοχές με πιο ελαστικούς ελέγχους (Van Duyn, 2018). Η απόδειξη ότι τα χρηματικά ποσά προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες παραμένει μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις. Το πολύπλοκο δίκτυο ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, offshore λογαριασμών και ανώνυμων εταιρειών συχνά καθιστά δυσχερή την ιχνηλάτηση της ροής χρήματος (Gilmore, 2011). Έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ των ελέγχων συμμόρφωσης και της οικονομικής απόδοσης του τραπεζικού συστήματος. (Levi, 2006). Επίσης εντοπίζεται ανεπάρκεια στις κυρώσεις καθώς δεν είναι πάντα ανάλογες με τη σοβαρότητα των εγκλημάτων. Η FATF έχει εντοπίσει περιπτώσεις όπου τα πρόστιμα είναι πολύ χαμηλά, γεγονός που δεν λειτουργεί αποτρεπτικά για τις εγκληματικές οργανώσεις (FATF, 2018). Επίσης επισημαίνεται ότι η αποτρεπτικότητα ενισχύεται μόνο όταν τα πρόστιμα και οι ποινές φυλάκισης είναι ανάλογες με το οικονομικό όφελος που αποκομίζουν οι δράστες (Mitsilegas, 2007)

Η ραγδαία ανάπτυξη των κρυπτονομισμάτων και των αποκεντρωμένων χρηματοπιστωτικών συστημάτων DeFi (Decentralized Finance) έχει δημιουργήσει νέα νομικά κενά και ευκαιρίες για ξέπλυμα χρήματος. Οι εγκληματικές οργανώσεις χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για να διακινήσουν κεφάλαια χωρίς να αφήνουν ίχνη στο παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα (FATF, 2012b) Η έλλειψη επαρκούς ρυθμιστικού πλαισίου για τα ψηφιακά νομίσματα επιτρέπει την ευρεία χρήση τους για ξέπλυμα χρήματος (Pieth, 2018).

Παρατηρείται περιορισμένη Διακρατική Συνεργασία που οφείλεται και στην παρατηρούμενη γραφειοκρατία καθώς και στην έλλειψη συντονισμού και

διαφορετικότητας των νομικών συστημάτων που οδηγούν σε σημαντικές καθυστερήσεις, επιτρέποντας στους εγκληματίες να εκμεταλλεύονται τα νομικά κενά. Οι offshore εταιρείες και οι δικαιοδοσίες με περιορισμένη διαφάνεια παραμένουν βασική πρόκληση για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Παρά τις διεθνείς προσπάθειες για αύξηση της διαφάνειας στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές, χώρες με ανεπαρκείς ελεγκτικούς μηχανισμούς συνεχίζουν να λειτουργούν ως κέντρα που διευκολύνουν την απόκρυψη και νομιμοποίηση παράνομων κεφαλαίων (Oliveira, 2017).

Οι δικαιοδοσίες αυτές χαρακτηρίζονται από ευνοϊκά φορολογικά καθεστώτα και αδιαφανείς δομές εταιρικής ιδιοκτησίας, παρέχοντας δυνατότητες συγκάλυψης της προέλευσης των κεφαλαίων και δυσχεραίνοντας την ανάχρευσή και ανάκτηση των παράνομων εσόδων (Zucman, 2015).

Η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των αρχών και η πολυπλοκότητα των διεθνών χρηματοοικονομικών συστημάτων επιδεινώνουν την κατάσταση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για πιο αυστηρά κανονιστικά μέτρα και διασυνοριακή συνεργασία.

Η πολιτική διαπλοκή και η διαφθορά συχνά οδηγεί σε παρεμπόδιση των ερευνών. Επισημαίνεται ότι η πολιτική διαφθορά υπονομεύει τις προσπάθειες επιβολής της νομοθεσίας και εμποδίζει τη λογοδοσία (Van Duyn, 2018).

5.2. Προτάσεις Αντιμετώπισης

Με την αυστηρότερη εφαρμογή των προτύπων, που η FATF έχει θεσπίσει διεθνώς για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικότερα το φαινόμενο. Επιπλέον, τρόποι παρακολούθησης της προόδου των χωρών στην εφαρμογή των μέτρων αυτών, αναθεώρηση τεχνικών και αντίμετρα για να εντοπίζονται οι αδυναμίες σε εθνικό επίπεδο, συμβάλλοντας έτσι στην προστασία του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος. Τα κράτη θα πρέπει να υιοθετήσουν πλήρως τις οδηγίες και να εφαρμόσουν αυστηρότερους ελέγχους όπως για παράδειγμα έχει καθοριστεί το 2018 για κράτη όπως η Λαϊκή Δημοκρατία της Κορέας και το Ιράν.

(htt19). Οι χώρες που έχουν δεσμευθεί επίσημα στην υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) βρίσκονται σε μια διαρκή διαδικασία αντιμετώπισης των στρατηγικών τους ελλείψεων στον τομέα της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι χώρες που συνεργάζονται στενά με τη FATF, περιλαμβάνουν τις Μπαχάμες, τη Μποτσουάνα, την Καμπότζη, τη Γκάνα, την Ισλανδία, τη Μογγολία, το Πακιστάν, τον Παναμά, τη Συρία, το Τρινιντάντ και Τομπάγκο, την Υεμένη και τη Ζιμπάμπουε.

Η Αιθιοπία, η Σρι Λάνκα και η Τυνησία, οι οποίες προηγουμένως τελούσαν υπό παρακολούθηση, έχουν πλέον εξέλθει από το σχετικό καθεστώς, γεγονός που πιθανών υποδηλώνει τη σημαντική πρόοδο που σημείωσαν στην αντιμετώπιση των αδυναμιών τους. Οι περιφερειακοί οργανισμοί της FATF, συνεχίζουν να συνεργάζονται με τις δικαιοδοσίες που εξακολουθούν να βρίσκονται υπό παρακολούθηση, παρέχοντας υποστήριξη και υποβάλλοντας εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί.

Η FATF προτρέπει τις εν λόγω δικαιοδοσίες να επιταχύνουν την εφαρμογή των σχεδίων δράσης τους, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωσή τους εντός των καθορισμένων προθεσμιών. Παρόλο που η FATF δεν απαιτεί την εφαρμογή ενισχυμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας για τις συγκεκριμένες χώρες, τα μέλη της ενθαρρύνονται να λαμβάνουν υπόψη τους τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις αναλύσεις κινδύνων. Η στενή παρακολούθηση της πορείας των χωρών αυτών αντανακλά τη δέσμευση της FATF στη διατήρηση της διαφάνειας και της σταθερότητας του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος. Διεθνής Ρύθμιση των Κρυπτονομισμάτων και ανάπτυξη ενός ενιαίου ρυθμιστικού πλαισίου για τις ψηφιακές συναλλαγές με στόχο τον περιορισμό της χρήσης κρυπτονομισμάτων για εγκληματικές δραστηριότητες. (ΕΕ, 2022)

Τον Απρίλιο του 2023, το Κοινοβούλιο ενέκρινε θεσμικό πλαίσιο, για να αποτραπεί η χρήση κρυπτονομισμάτων στο ξέπλυμα χρήματος, στην χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και άλλα εγκλήματα. Ο νέος νόμος επιτρέπει επίσης το μπλοκάρισμα ύποπτων συναλλαγών. Οι κανόνες καλύπτουν συναλλαγές με κρυπτοστοιχεία άνω των 1000 ευρώ. (ΕΕ, 2023).

Επίσης για την ταυτόχρονη αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής τον Οκτώβριο του 2022, το Κοινοβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη να συντονίσουν καλύτερα την φορολογία

κρυπτοστοιχείων για αποτελεσματικότερη εφαρμογή φορολογικών κανονισμών. Υπάρχει ταυτόχρονα και προτροπή να εξεταστεί το ενδεχόμενο διαφοροποίησης της φορολογικής μεταχείρισης για τους περιστασιακούς ή μικρούς εμπόρους και τις μικρές συναλλαγές, τονίζοντας ότι το blockchain θα μπορούσε να διευκολύνει τις προσπάθειες των εφοριών για την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης. Συμπληρωματικά προτάσεις για ενίσχυση της διεθνούς συνεργασία και δημιουργία δικτύων για ταχύτερη ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία μεταξύ των κρατών. Επίσης εκπαίδευση και τεχνική υποστήριξη και χρήση νέων τεχνολογιών για την ανάλυση και τον έλεγχο χρηματοοικονομικών συναλλαγών. (ΕΕ, 2022)

Τα τελευταία χρόνια, το θέμα του περιορισμού ή και της κατάργησης της χρήσης μετρητών αποτελεί ένα θέμα διαχρονικής συζήτησης. Πολλές αναφορές συνηγορούν στα θετικά σχετικά με το κόστος και τα όφελος από τη σταδιακή κατάργηση των νομισμάτων. Επίσης αναφέρεται ότι ο περιορισμός ή κατάργηση των μετρητών μπορεί να οδηγήσει σημαντικά αποτελέσματα στη μείωση της παραοικονομίας, του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. (Riccardi, 2018)

Συμπερασματικά, τα μετρητά αποτελούν ένα σημαντικό στοιχείο στην παραοικονομία. Τα μετρητά δεν συνιστούν αποκλειστικό αιτιώδη παράγοντας και έχουν ποσοτικά περιορισμένη επιρροή στην ανάπτυξη της παραοικονομίας. Σε περίπτωση της κατάργησης των μετρητών, η παραοικονομία θα ήταν δυνατόν να μειωθεί ανάμεσα μεταξύ 15 έως 20%. (Gerbrands, 2022).

5.3. Επιπτώσεις των Νέων Τεχνολογιών στην εξέλιξη της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων

Η τεχνολογική πρόοδος συνεχώς επηρεάζει και διαμορφώνει την καθημερινότητά μας. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί πλέον αναγκαία κατεύθυνση για τις σύγχρονες επιχειρήσεις. Ωστόσο, η εξ αποστάσεως σύνναψη επιχειρηματικών σχέσεων προσφέρει νέες δυνατότητες στους εγκληματίες, οι οποίοι ενδέχεται να εκμεταλλευτούν την ανωνυμία του διαδικτύου για να χρησιμοποιήσουν ψευδή στοιχεία ταυτότητας, να πραγματοποιήσουν κυβερνοεπιθέσεις και άλλες ενέργειες για την εξυπηρέτηση δικών τους στόχων. Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί καλούνται να αντιμετωπίσουν αυτές τις απειλές, αναλαμβάνοντας την ευθύνη να υιοθετήσουν ενδεδειγμένες διαδικασίες για την

αξιόπιστη ταυτοποίηση των αντισυμβαλλομένων τους, αλλά και να εξασφαλίσουν τα συστήματά τους έναντι ενδεχόμενων κυβερνοεπιθέσεων. Παράλληλα, η ψηφιακή εποχή φέρνει μαζί της νέες μορφές προϊόντων και υπηρεσιών, όπως τα κρυπτονομίσματα, τα οποία ενδέχεται να δημιουργήσουν πλασματικές αποδόσεις και να καταστήσουν πιο περίπλοκο το έργο της προστασίας των επενδυτών και της ιδιωτικής περιουσίας σε γενικότερο επίπεδο. Η επιρροή των νέων τεχνολογιών στον τομέα της οικονομίας και η εισχώρησή τους σε διάφορους τομείς μπορεί να έχει πολύπλευρες επιπτώσεις. Από τη μία πλευρά, πράγματι, οι εξελίξεις στις τεχνολογίες, όπως τα κρυπτονομίσματα, τα έξυπνα συμβόλαια και η ανωνυμία που προσφέρουν, ανοίγουν νέες δυνατότητες για την παράνομη μετακίνηση και "ξεπλύσιμο" κεφαλαίων, καθιστώντας τον εντοπισμό τους πιο δύσκολο για τις αρχές. Από την άλλη πλευρά, όμως, η τεχνολογία προσφέρει και εξαιρετικά ισχυρά εργαλεία για την παρακολούθηση, την ανίχνευση και την ανάλυση χρηματοοικονομικών συναλλαγών που βοηθούν στην καταπολέμηση αυτών των φαινομένων.

Αναφορικά με το αν η επιρροή της τεχνολογίας έχει απαραίτητα αρνητικό πρόσημο, η απάντηση εξαρτάται από τη χρήση της και τις δυνατότητες που παρέχονται. Ενώ οι τεχνολογίες μπορεί να διευκολύνουν την παράνομη δραστηριότητα, μπορούν επίσης να ενισχύσουν τις ικανότητες των αρχών και των φορέων χάραξης πολιτικής να κατανοήσουν και να αναλύσουν πιο γρήγορα και αποτελεσματικά τις χρηματοοικονομικές ροές. Έτσι, η τεχνολογία δεν είναι μόνο παράγοντας κινδύνου, αλλά και μέσο ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου.

Όσον αφορά τη σημασία των τεχνικών γνώσεων των στελεχών στον τομέα αυτό, είναι πλέον απαραίτητο να διαθέτουν υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης. Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας απαιτεί εξειδικευμένα στελέχη που να κατανοούν όχι μόνο τις παραδοσιακές μεθόδους ελέγχου των οικονομικών ροών, αλλά και τις νέες τεχνολογίες και τις προκλήσεις που αυτές συνεπάγονται. Οι γνώσεις στον τομέα της ανάλυσης δεδομένων, της τεχνητής νοημοσύνης, της ασφάλειας δεδομένων και της ανίχνευσης ανωμαλιών καθίστανται όλο και πιο κρίσιμες για την αποτροπή και τη διαχείριση του φαινομένου του ξεπλύματος χρημάτων.

Επομένως, η τεχνολογία μπορεί να αποτελέσει ένα διπλό μαχαίρι: με την κατάλληλη χρήση της μπορεί να εξυπηρετήσει την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρημάτων, ενώ

με τη λάθος χρήση της μπορεί να διευκολύνει τη διάπραξη τέτοιων εγκλημάτων. Συνεπώς, η συνεχής εκπαίδευση και η ανάπτυξη τεχνικών γνώσεων είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων. (Yusoff, 2023)

5.4. Πρακτικές Κατάχρησης από Διεθνείς Εγκληματικές Οργανώσεις

Είναι γεγονός ότι οι αιτίες του οργανωμένου εγκλήματος εδράζονται στους μηχανισμούς της αλληλεξάρτησης των κρατών, οι οποίοι αναπτύσσονται κατά τη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης.

Κρίσιμοι παράγοντες για την εξάπλωση των εγκληματικών δικτύων στην ευρωπαϊκή επικράτεια είναι :

- Η γεωγραφική μορφολογία της Ευρώπης.
- Η μικρή έως μεσαία διάσταση των κρατών-μελών της Ένωσης.
- Η κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική ποικιλομορφία.
- Η εξαιρετικά μεγάλη ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών δικτύων.

Η συνδυαστική επίδραση αυτών των παραγόντων συμβάλλει στην ενίσχυση των εγκληματικών δραστηριοτήτων και στη διευκόλυνση της λειτουργίας διεθνών εγκληματικών οργανώσεων και αυξάνει τις οδούς για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Συνεπώς, η αντιμετώπιση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος είναι σχεδόν αδύνατη, αν κάθε κράτος στηρίζεται αποκλειστικά στις δυνάμεις του. (Παπουτσιδάκης, 2023)

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες οι δράστες του οργανωμένου εγκλήματος επενδύουν σε καθόλα νόμιμες βιομηχανίες κυρίως στην μεταφορά, στα χρηματοοικονομικά, στα κτηματομεσιτικά, σε ξενοδοχειακές και νυχτερινής ζωής επιχειρήσεις χάριν διευκόλυνσης των παράνομων δραστηριοτήτων τους και προς επανεπένδυση των αθέμιτων εισπράξεών τους. Τούτο δε γίνεται ακόμη πιο ευκρινές στην περίπτωση των μη παραδοσιακών οργανωμένων εγκληματικών δράσεων όπως η απάτη, η χειραγώγηση των μειοδοτικών διαγωνισμών και το παράνομο εμπόριο σε τοξικά απόβλητα, όπλα και χρυσό. Σε αυτά οι αυτουργοί δεν έχουν ανάγκη να διηθήσουν τα κέρδη στην νόμιμη

οικονομία καθώς είναι ήδη καθιερωμένα μέλη αυτής και τα έσοδα, ο τζίρος, των «βρώμικων» δραστηριοτήτων τους είναι σχεδόν αδύνατον να διακριθεί από τις εισροές του «καθαρού και ζεστού» χρήματος που ρέει ακατάπαυστα στον κόσμο μας.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Στο μέλλον, αναμένεται η ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων μέτρων με στόχο την αντιμετώπιση των υφιστάμενων αδυναμιών του συστήματος πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι εξελίξεις αυτές προβλέπεται να εστιάσουν σε τέσσερις βασικούς άξονες:

- Ενίσχυση της κεντρικής διαχείρισης και επεξεργασίας δεδομένων που αφορούν το AML, όπως η δημιουργία και η βελτίωση δημόσιων μητρώων τελικών δικαιούχων. Η προσβασιμότητα και η αποτελεσματική χρήση τέτοιων μητρώων αναμένεται να ενισχύσουν τη διαφάνεια και τη δυνατότητα εντοπισμού παράνομων δραστηριοτήτων.
- Απόδοση ποινικών ευθυνών σε φυσικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται εντός υπόχρεων φορέων και φέρουν την ευθύνη για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η λογοδοσία αυτή, σε περίπτωση παραβίασης των νομικών υποχρεώσεών τους, στοχεύει στη δημιουργία ενός αποτρεπτικού πλαισίου για τη μη συμμόρφωση.
- Βελτίωση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των διωκτικών αρχών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εναρμόνιση των διαδικασιών και η ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών θεωρούνται ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση εγκληματικών δραστηριοτήτων που εκτείνονται πέραν των εθνικών συνόρων.
- Αξιοποίηση τεχνολογικών καινοτομιών για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η ενσωμάτωση προηγμένων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη και τα συστήματα ανάλυσης δεδομένων, αναμένεται να ενισχύσει την ικανότητα εντοπισμού ύποπτων συναλλαγών και την ταχύτερη απόκριση σε ενδεχόμενες απειλές.

Η υιοθέτηση αυτών των μέτρων αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια και τη συμμόρφωση σε διεθνές επίπεδο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί μια διαρκή πρόκληση για τις κυβερνήσεις και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παγκοσμίως. Πρόκειται για μια πολύπλοκη διαδικασία που περιλαμβάνει τη μεταμφίηση των παράνομων εσόδων ως νόμιμα κεφάλαια. Η μελέτη της ιστορίας της νομιμοποίησης εσόδων και της εξέλιξής της με την πάροδο του χρόνου, δίνουν την δυνατότητα της καλύτερης κατανόησης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

Η έννοια της νομιμοποίησης εσόδων ανάγεται στη δεκαετία του 1920 και του 1930. Οι εγκληματίες κάλυπταν την προέλευση των χρημάτων τους επενδύοντάς τα σε νόμιμες επιχειρήσεις, όπως καθαριστήρια ή πλυντήρια αυτοκινήτων. Αυτός είναι και ο λόγος που χρησιμοποιείται ο όρος "ξέπλυμα χρήματος", καθώς τα χρήματα "καθαρίζονταν" και εμφανίζονταν ως νόμιμα. Ωστόσο, όσο εξελίσσονταν οι εγκληματικές οργανώσεις, τόσο εξελίσσονταν και οι μέθοδοί τους. Άρχισαν να χρησιμοποιούν εικονικές εταιρείες και υπεράκτιους τραπεζικούς λογαριασμούς για να αποκρύπτουν τα χρήματά τους, καθιστώντας δυσκολότερη την ανίχνευση της προέλευσης των κεφαλαίων από τις διωκτικές αρχές.

Η νομιμοποίηση εσόδων συνδέεται συχνά με οικονομικά εγκλήματα, διακίνηση ναρκωτικών και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι εγκληματικές οργανώσεις χρησιμοποιούν τη νομιμοποίηση εσόδων για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους και την απόκρυψη των εσόδων από παράνομες ενέργειες. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις χρησιμοποιούν επίσης τη νομιμοποίηση εσόδων για να χρηματοδοτήσουν τις δράσεις τους και να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις τους.

Για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να εφαρμόζουν διαδικασίες KYC (Know Your Customer). Δηλαδή τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να τακτοποιούν και να επαληθεύουν τους πελάτες τους. Αυτό γίνεται στο πλαίσιο της συμμόρφωσής τους με τη νομοθεσία Κατά της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες-Καταπολέμησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (AML/CFT), με στόχο την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος και τη διασφάλιση της δέουσας επιμέλειας των πελατών.

Το KYC καταπολεμά προληπτικά την εγκληματική δραστηριότητα μέσω της συλλογής και επαλήθευσης των πληροφοριών των πελατών. Αυτοί οι έλεγχοι ενισχύουν την εμπιστοσύνη στον κλάδο και βοηθούν τους παρόχους χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών να διαχειριστούν τους κινδύνους τους. Το KYC έχει καταστεί συνηθισμένη πρακτική στα ανταλλακτήρια κρυπτονομισμάτων. Τα μέτρα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML) περιλαμβάνουν:

- Παρακολούθηση συναλλαγών για εντοπισμό ύποπτων μοτίβων.
- Επαλήθευση ταυτότητας χρηστών μέσω διαδικασιών KYC, ώστε να αποτρέπεται η χρήση από άτομα που περιλαμβάνονται σε καταλόγους παρακολούθησης.
- Αναφορά μεγάλων συναλλαγών στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με τις νομοθεσίες κάθε χώρας.
- Τήρηση λεπτομερών αρχείων για τη διασφάλιση της διαφάνειας και την υποστήριξη πιθανών ερευνών.

Αυτά τα μέτρα συμβάλλουν στην προστασία του κλάδου, διασφαλίζοντας ένα ασφαλέστερο περιβάλλον για νόμιμους χρήστες και επενδυτές. Η μη συμμόρφωση με αυτές τις διαδικασίες μπορεί να οδηγήσει σε αυστηρές κυρώσεις και βλάβη στη φήμη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνιστά μια πολυδιάστατη και διαρκώς εξελισσόμενη εγκληματική πρακτική, η οποία δύναται να υπονομεύσει τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και να ενισχύσει τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών. Η αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού αποτελεί προτεραιότητα τόσο για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και για τις κυβερνήσεις, γεγονός που οδηγεί στην υιοθέτηση και εφαρμογή θεσμοθετημένων διαδικασιών και ελέγχων.

Η διαφοροποίηση των μορφών νομιμοποίησης εσόδων, καθώς και οι ποικίλες εφαρμογές τους, καταδεικνύουν την επιτακτική ανάγκη για ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των δικωτικών αρχών και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Η ανίχνευση και αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων προϋποθέτει συντονισμένες και διαρκείς προσπάθειες, που βασίζονται σε τεχνολογικά προηγμένες μεθόδους και στρατηγικές ελέγχου καθώς και θεσμικό πλαίσιο και διεθνή συνεργασία.

Η συστηματική εφαρμογή αυτών των διαδικασιών όχι μόνο ενισχύει την ανθεκτικότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων έναντι των κινδύνων που απορρέουν από τη νομιμοποίηση εσόδων, αλλά συμβάλλει παράλληλα στη διασφάλιση της διαφάνειας και της ακεραιότητας του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελούν παγκόσμια προβλήματα. Τόσο για τις ανεπτυγμένες όσο και για τις αναπτυσσόμενες χώρες, αυτές οι δραστηριότητες υπονομεύουν τη σταθερότητα, τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Συνεπώς, αξίζουν την πλήρη προσοχή και την κοινή δράση όλων των χωρών.

Οι εγκληματίες και όσοι χρηματοδοτούν την τρομοκρατία διευκολύνονται από ελλιπή ή διεφθαρμένα θεσμικά πλαίσια για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τέτοια καθεστώτα επιτρέπουν στους εγκληματίες και τους τρομοκράτες να δρουν ανεμπόδιστα, χρησιμοποιώντας τα οικονομικά τους κέρδη για να επεκτείνουν τις εγκληματικές τους δραστηριότητες και να υποστηρίξουν παράνομες δραστηριότητες, όπως η διαφθορά, η διακίνηση ναρκωτικών, η εμπορία όπλων, το λαθρεμπόριο και η χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών. Η οικονομία, η κοινωνία και τελικά η ασφάλεια των χωρών που χρησιμοποιούνται ως πλατφόρμες ξέπλυματος χρήματος βρίσκονται σε κίνδυνο.

Η παγκόσμια ατζέντα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας απαιτεί συνεργατική προσέγγιση μεταξύ πολλών διαφορετικών διεθνών φορέων. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτής της διεθνούς προσπάθειας. Σε συνεργασία με την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) και άλλους διεθνείς οργανισμούς που θέτουν πρότυπα, έχουμε εντατικοποιήσει το έργο μας σε αυτούς τους τομείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνικές βιβλιογραφικές αναφορές

Αρχή για ξέπλυμα μαύρου χρήματος. (2024). *Φοροτεχνικά Φορολογικά*.

Γιαννακίδου, Χ. (2013). Η σύγκρουση μεταξύ της προστασίας δεδομένων και της ανάγκης πρόληψης της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. *Επιθεώρηση Δικαίου Πληροφορικής @ Information Law Journal*. Ανάκτηση από: <https://ejournals.lib.auth.gr/infolawj/article/view/9969#:~:text=https%3A%2F%2Fdoi.org%2F10.26262%2Finfolawj.v4i2.9969>

ΕΕΣ. (2021). Οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος στον τραπεζικό τομέα είναι κατακερματισμένες και η υλοποίηση της οικείας πολιτικής ανεπαρκής. Ανάκτηση από https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/fight-money-laundering-13-2021/el/?utm_source

Ευρωπαϊκό.Ελεγκτικό.Συνέδριο. (2018). *Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας*. Ανάκτηση από <https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2023/12/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%95%CE%BA%CF%84%CE%AF%CE%BC%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%9A%CE%B9%CE%BD%CE%B4%CF%8D%CE%BD%CE%BF%CF%85.pdf>

Μπακαρός, Χ. (2014). Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ανάκτηση από <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/1956>

Παπουτσιδάκη, Γ. (2023). *Το οργανωμένο έγκλημα υπό το ενωσιακό ποινικό δίκαιο*. Ανάκτηση από <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/3260492/file.pdf>

Τραγάκης, Γ. (1996). *Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ξενόγλωσσες βιβλιογραφικές αναφορές

Amluae. (2024). What is smurfing in money laundering? Smurfing technique, risks, and protective measures. *amluae*. Ανάκτηση από <https://amluae.com/smurfing-in-money-laundering/>

Ashworth. A., & Horder, J. (2013). *Principles of criminal law*. Oxford University Press, USA.

Banking, B. C. (2001). *Customer Due Diligence for Banks*. Ανάκτηση από <https://www.bis.org/publ/bcbs85.pdf>

Banta, B. (2020). International Cyberpolitics. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*. Ανάκτηση από <https://oxfordre.com/internationalstudies/view/10.1093/acrefore/9780190846626.001.0001/acrefore-9780190846626>

Boister, N. (2001). *Pental aspects of the UN drug conventions*. Boston: Kluwer Law International.

Cassara, J. (2017). Modernizing AML laws to Combat Money Laundering and Terrorist Financing. Ανάκτηση από <https://bit.ly/2SqYecC>

Chertoff, M. a. (2015). The Impact of the Dark Web on Internet Governance and Cyber Security. *Centre for International Governance Innovation and Chatham House*, 6, σσ.1-18.

Ανάκτηση από https://www.cigionline.org/sites/default/files/gcig_paper_no6.pdf

Chitimira, H. (2021). Towards Ingenious Technology and the Robust Enforcement of Financial Markets Laws to Curb Money Laundering in Zimbabwe. doi: <http://dx.doi.org/10.17159/1727-3781/2021/v24i0a10727>

Christensen, J. S. (2016). The Finance Curse: How Global Finance Is Making Us All Poorer. *Journal of Economic* , σσ. 1055–1070.

Ανάκτηση από https://raggeduniversity.co.uk/wp-content/uploads/2023/10/The-Finance-Curse_-How-global-f-Nicholas-Shaxson-pages-1_compressed.pdf

Consilium.europa.eu. (2023). What is money laundering.

Ανάκτηση από <https://www.consilium.europa.eu › anti-money-laundering>

Dolata, M. &. (2023). What is the Metaverse and who seeks to define it? Mapping the site of social construction. *Journal of Information Technology*, 38(3), σσ. 239-266.

Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1177/02683962231159927>

Ε.Σ. (2024). Ανάκτηση από <https://www.consilium.europa.eu/el>

Europol. (2024). *how criminal networks exploit legal businesses to strengthen their grip on the economy*. Ανάκτηση από <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-analysis-reveals-how-criminal-networks-exploit-legal-businesses-to-strengthen-their-grip->

ΕΕ. (2022). Ανάκτηση από <https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20220324STO26154/giati-einai-simantiki-i-nomothetiki-ruthmisi-ton-kruptonomismaton>

ΕΕ. (2022). Ανάκτηση από <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220930IPR41922/meps-call-for-using-blockchain-to-fight-tax-evasion-and-end-crypto-non-taxation>

ΕΕ. (2023). Ανάκτηση από <https://www.europarl.europa.eu/portal/el>

EE2024/1624. (2024). Ανάκτηση από https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401624

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2021). *Proposal for a Regulation on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing*. COM(2021). Ανάκτηση από <https://ec.europa.eu/>

(ΕΕ),Ο.(2015/849). Ανάκτηση από: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2015%3A141%3ATOC>

32018L1673, D. (2018). *Directive (EU) 2018/1673 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on combating money laundering by criminal law.*

Ανάκτηση από <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1673/oj>

Ekblom, P. (1997). *Gearing Up Against Crime: A Dynamic Framework to Help Designers Keep up with the Adaptive Criminal in a Changing World.*

EL. (2021). *Οι προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος στον τραπεζικό τομέα είναι κατακερματισμένες και η υλοποίηση της οικείας πολιτικής ανεπαρκής.*

Ανάκτηση από https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr21_13/sr_aml_el.pdf

Eucrim. (2021). *"The EU's New AML/CFT Action Plan and Legislative Proposals.*

Eucrim, 2/2021. Ανάκτηση από <https://eucrim.eu>

European.Union. (2022). *EU Priorities in Organized Crime Prevention.*

Ανάκτηση από <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

EuropeanParliament. (2021). *Legislative Train Schedule: Strengthening the EU framework to fight money laundering and terrorist financing.*

Ανάκτηση από <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>

EuropeanUnion. (2023). *. Organised Crime: 2022 Results of EU-wide Crime-fighting Actions within EMPACT.*

Europol. (2021). *SOCT.* Ανάκτηση από <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

Europol. (2023). Ανάκτηση από <https://www.europol.europa.eu>

Europol. (2023). *Europol Programming Document 2021 – 2023.* Ανάκτηση από https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol_programming_document_2021-2023.pdf

Europol. (2024). *how criminal networks exploit legal businesses to strengthen their grip on the economy.*

Ανάκτηση από [https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-](https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-analysis-reveals-how-criminal-networks-exploit-legal-businesses-to-strengthen-t)
[analysis-reveals-how-criminal-networks-exploit-legal-businesses-to-strengthen-t](https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-analysis-reveals-how-criminal-networks-exploit-legal-businesses-to-strengthen-t)

FATF.(2010).Ανάκτηση από:[https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/ML%20using%20New%20Payment%20Methods.pdf)
[gafi/reports/ML%20using%20New%20Payment%20Methods.pdf](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/reports/ML%20using%20New%20Payment%20Methods.pdf)

FATF. (2012-2023). *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*. Paris.

Ανάκτηση από <http://www.fatf-gafi.org/recommendations.html>

FATF. (2012-2023)). *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF*. Paris.

Ανάκτηση από www.fatf-gafi.org/recommendations.html

FATF. (2012b).

Ανάκτηση από

[http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommen-](http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf)
[dations.pdf](http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf)

FATF. (2013, December). *Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems*.

FATF. (2013a). *Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems*.

FATF. (2013a.). *Methodology for Assessing Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems*.

FATF. (2013b). Paris. Ανάκτηση από <https://bit.ly/36Kitr8>

FATF. (2013c). *Procedures for the FATF Fourth Round of AML/CFT Mutual Evaluations*.
Ανάκτηση από <https://bit.ly/2KM934u>

FATF. (2014). Ανάκτηση από [https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/annual-](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/annual-reports/FATF%20Annual%20report%202013-2014.pdf.coredownload.pdf)
[reports/FATF%20Annual%20report%202013-2014.pdf.coredownload.pdf](https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/annual-reports/FATF%20Annual%20report%202013-2014.pdf.coredownload.pdf)

- FATF. (2018). Ανάκτηση από <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/Outcomes-plenary-october-2018>.
- FATF. (2019c). Paris. Ανάκτηση από <https://bit.ly/2J5fr7k>
- FATF. (2020). Ανάκτηση από <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/annual-reports/FATF-annual-report-2019-2020.pdf.coredownload.inline.pdf>
- FATF. (2021). Ανάκτηση από <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-october-2021.html>
- FATF. (2023). Ανάκτηση από <https://www.fatf-gafi.org>
- FATF. (2019). *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures* . Ανάκτηση από <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-Greece-2019.pdf>
- FATF. (2023). Paris. Ανάκτηση από <http://www.fatf-gafi.org/recommendations.html>
- FORTUNE.GREECE. (2024, 4 5). Europol: Πώς επιχειρηματικές δραστηριότητες έγιναν «βιτρίνα» για ξέπλυμα χρήματος από εγκληματικές οργανώσεις. *FORTUNE.GREECE*. Ανάκτηση από <https://www.fortunegreece.com/article/europol-pos-epixeirimatikes-drastiriotites-eginan-vitrina-gia-xeplima-xrimatos-apo-egklimatikes-organoseis/>
- G7. (1989). Communiqué: Economic Declaration. Ανάκτηση από <https://bit.ly/2QaHrJN>
- Gerbrands. (2022). The effect of anti-money laundering policies:. *EPJ Data Science*. Ανάκτηση από <https://epjdatascience.springeropen.com/articles/10.1140/epjds/s13688-022-00328-8>
- Gilmore, W. (2011). *Dirty Money: The Evolution of International Measures to Counter Money Laundering and the Financing of Terrorism*. Strasbourg.: (4th ed.) Council of Europe Publishing.
- Hagel, P. (2004). Combating Money Laundering at the European Union Level, Penal. σελ. 10. Ανάκτηση από https://www.cesdip.fr/wp-content/uploads/PI_06_2003.pdf
- Hearty, N. (2023). The Three Stages of Money Laundering.

<https://www.taxheaven.gr/circulars/18495/arora-offshore-etaireies-nomikes-ontothtes-kai-sxhmatika-paradeigmata-apeikonishs-twn-drasthriothtwn-toys-sthn-ellhnikh-oikonomia>.

IMF. (2022). Anti-Money Laundering: Key Concepts and Practices. Ανάκτηση από IMF. (2022). Anti-Money Laundering: Key Concepts and Practices. Διαθέσιμο από: <https://www.imf.org>

Kumar, V. A. (2012). *Money laundering: Concept, significance and its impact*. European Journal of Business and Management.

Levi, M. &. (2006). Money Laundering. Crime and Justice. σσ. 34, 289-375. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1086/501508>

Levi, M. (2022). Lawyers as money laundering enablers? An evolving and contentious relationship. *Global Crime*, 23(2), σσ. 126–147. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1080/17440572.2022.2089122>

Madinger, J. (2011). *“Money laundering: A guide for criminal investigators*. CRC Press.

Masciandar, R. B. (2019). Cryptocurrency or usury? Crime and alternative money laundering techniques. *European Journal of Law and Economics, Springer*; vol. 47(2), σσ. pages 233-254. doi:10.1007/s10657-019-09609-6

Maulidi, M. Z. (2018, October). Fighting against money laundering. *BRICS Law Journal* 5(3), 5(3):40-63. doi:10.21684/2412-2343-2018-5-3-40-63

Medina, L. a. (2017). Shadow Economies Around the World: New Results for 158 Countries Over 1991-2015. *Working Paper Series No. 6430*. Ανάκτηση από <https://ssrn.com/abstract=2965972>

Mitsilegas, V. (2007). THE EU LEGISLATIVE FRAMEWORK AGAINST MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCE: A CRITICAL ANALYSIS IN THE LIGHT OF EVOLVING GLOBAL STANDARDS. Ανάκτηση από <https://www.corteidh.or.cr/tablas/R06755-5.pdf>

Moore, D. &. (2016). Cryptopolitik and the Darknet. Survival. *Survival*, 58(1), σσ. 7-38. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1080/00396338.2016.1142085>

- Nation, U. (1984). *General Assembly Resolution*. Ανάκτηση από <https://www.un.org/en/ga/resolutions/39/141>
- Nations. (1987). *General Assembly Resolution 42/III*. Ανάκτηση από <https://www.un.org/en/ga/resolutions/42/111>
- OECD. (2009). Money Laundering Awareness.
- OECD. (2021). Ανάκτηση από <http://www.oecd.org/tax/crime/ending-the-shell-game-cracking-down-on-the-professionals-who-enable-tax-and-white-collarcrimes.htm>.
- OECD. (2021). *Ending the Shell Game*. Ανάκτηση από https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/02/ending-the-shell-game_79ff90e4/79e22c41-en.pdf
- Panama Papers: Politicians, criminals and the rogue industry that hides their cash. (2016). *International Consortium of Investigative Journalists*. Ανάκτηση από <https://www.icij.org/investigations/panama-papers/>
- Papanicolaou, G. (2015). Stages of money laundering.
- Pieth, M. (2018). *What Is Corruption*. New York: Oxford University Press. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1093/oso/9780190458331.003.0004>
- Pol, R. F. (2020). Anti-money laundering: The world's least effective policy experiment? Together, we can fix it. *Policy Design and Practice*. 3(1), 73–94. doi: <https://doi.org/10.1080/25741292.2020.1725366>
- Qinghua Zheng, Z. W. (2013). Learning to crawl deep web. σσ. 801-819. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1016/j.is.2013.02.001>
- Rahman, R. (2023). The Three Stages of Money Laundering. Ανάκτηση από <https://www.rahmanravelli.co.uk/expertise/anti-money-laundering-investigations/articles/the-three-stages-of-money-laundering/>
- Rajasekaran, A. S.-T. (2022). *A comprehensive survey on blockchain technology*. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*, 52, 102039.

- Ravelli, R. (2023). The Three Stages of Money Laundering.
- Riccardi. (2018). *The Palgrave Handbook of Criminal and Terrorism Financing Law*. Ανάκτηση από https://www.researchgate.net/publication/324970040_Cash_Crime_and_Anti-Money_Laundering
- Rusanov, G. a. (2021). Money laundering in the modern crime system. *Journal of Money Laundering Control Vol. 24 No. 4*, σσ. pp. 860-868. doi: 10.1108/JMLC-08-2020-0085
- Schneider, D. H. (2000). Shadow Economies: Size, Causes, and Consequences. *American Economic Association*, vol. 38(1), σσ. pages 77-114. Ανάκτηση από DOI: 10.1257/jel.38.1.77
- Schneider, F. G. (2016). Estimating the Size of the Shadow Economy: Methods, Problems and Open Questions. *Electronic Journal*. Ανάκτηση από <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2750303>
- Seagrave, S. (1995). “*Lords of the rim: The invisible empire of the overseas Chinese*”.
- Sean Foley, J. R. (2019). Sex, Drugs, and Bitcoin: How Much Illegal Activity Is Financed through Cryptocurrencies. *The Review of Financial Studies*, Volume 32, Issue 5, May 2019, σσ. 1798–1853. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1093/rfs/hhz015>
- Sharman, J. C. (2017). *The Despot's Guide to Wealth Management: On the International Campaign Against Grand Corruption*. Cornell University Press.
- Sikka, P. (2003). The Role of Offshore Financial Centres in Globalization. *Accounting Forum*, 27(4), σσ. 365–399. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1046/j.1467-6303.2003.t01-2-00111.x>
- Sorin, B. (2022). UNDERGROUND ECONOMY – FAVORING FACTORS. THE STUDY OF THE PHENOMENON IN A EUROPEAN CONTEXT. *The Annals of the University of Oradea Economic Sciences* 31(31(1), σσ. 191-201. doi:DOI:10.47535/1991AUOES31(1)019

- Stessens. (2000). *Money Laundering, A New International Enforcement Model*. Stessens, (2000), “MoneCambridge Studies in International and Comparative Law, Series Number 15) 1st Edition.
- Sun, M. (2025, August 28). New York fines bank \$35 million in laundering case. *The Wall Street Journal*. Ανάκτηση από <https://www.wsj.com>
- Teicher, R. (2018). *Transaction Laundering—Money Laundering Goes Electronic in the 21st Century*. Finextra Research.
- Temara, S. (2024). The Dark Web And Cybercrime: Identifying Threats And Anticipating Emerging Trends. doi:DOI:10.20944/preprints202410.0147.v1
- Trautman, L. (2018). Bitcoin, Virtual Currencies, and the Struggle of Law and Regulation to Keep Pace. *Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.3182867
- Unger, B. &. (2013). Research Handbook on Money Laundering. *Edward Elgar Publishing*.
- Union, C. o. (1997). *Document 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2*. Brussels. Ανάκτηση από <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10415-2000-INIT/en/pdf>
- UNION. (2000). *ST 10415/2000 INIT*. Ανάκτηση από <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10415-2000-INIT/en/pdf>
- Union., C. o. (2022). *Anti-money laundering and countering the financing of terrorism: Agreement on revised regulation for the transfer of funds*. Ανάκτηση από <https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/anti-money-laundering-and-countering-financin>
- Union.E. (1997). Document 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2. Council of the European Union).
- United, N. (2009). *World Drug Report* . Ανάκτηση από <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/WDR-2009.html>
- United.Nations. (1988). United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances. Vienna. Ανάκτηση από <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/illicit-trafficking.html>

- UNODC. (1988). Ανάκτηση από <https://www.unodc.org/unodc/index.html>
- UNODC. (2000). Ανάκτηση από <https://www.unodc.org/unodc/index.html>
- UNODC. (2021). *Money-Laundering and Global GDP Estimates*. Ανάκτηση από <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/overview.html>
- Van Duyne, P. C. (2018). *The Critical Handbook of Money Laundering*. Routledge. Ανάκτηση από <https://www.petrusvanduyne.nl/wp-content/uploads/2019/01/The-Critical-Handbook-on-Money-Laundering-Promo.pdf>
- Weeks-Brown, R. (2018). “Cleaning Up: Countries are advancing efforts to stop criminals.
- Ylönen, M. R. (2023). From tax havens to cryptocurrencies: secrecy-seeking capital in the global economy. σσ. 563–588. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1080/09692290.2023.2232392>
- Yusoff, Y. H. (2023). Areas of Technology That Helps in Combating Money Laundering: A Concept Paper. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences* 13(5). doi:10.6007/IJARBS/v13-i5/16588
- Zucman, G. (2015). *The Hidden Wealth of Nations: The Scourge of Tax Havens*. University of Chicago Press. *University of Chicago Press*. Ανάκτηση από <http://digamo.free.fr/zucman152>

Διαδικτυακές βιβλιογραφικές Πηγές

<https://www.eca.europa.eu/el/Pages/default.aspx>

<https://secure.ipex.eu/IPEX WEB/download/file/082dbcc55a9179fa015a935875830380>

<https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/deltia/4-2005/15-31.pdf>

<https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>

<https://www.fatfgafi.org/content/dam/fatfgafi/recommendations/FATF%20Standards%20-%2040%20Recommendations%20rc.pdf>

https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr21_13/sr_aml_el.pdf

<http://www.fatf-gafi.org/publications/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions/documents/public-statement-october-2019.html>

<https://business-bulletin.co.uk/>

<https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/deltia/4-2005/15-31.pdf>

<https://financialcrimeacademy.org/the-history-of-money-laundering/>

<https://www.capital.gr/story/720237/elbetiko-trapeziko-aporrito-i-istoria-epanalambanetai/>

http://www.cylaw.org/nomoi/arith/1990_1_049.pdf

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10415-2000-INIT/en/pdf>

<https://www.globalwitness.org/en/campaigns/corruption-and-money-laundering/anonymous-company-owners/companies-we-keep/?accessible=true>

<https://www.taxheaven.gr/circulars/14007/etpo-281-5-17-3-2009>

<https://www.taxheaven.gr/circulars/15882/arora-h-off-shore-etaireia-kai-ta-mystika-ths>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32015L0849>

<https://www.consilium.europa.eu/el>

<https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/fight-money-laundering-13-2021/el/#chapter4>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019IP0021>

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-5-1999-0074_EL.html?redirect

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:31997F0827>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A32000Y0824%2804%29>

